

คำนำ

ตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขโดยกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพของสถานบริการสุขภาพในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขให้มีคุณภาพและมาตรฐานเดียวกันเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ซึ่งระบบบริการสุขภาพประกอบด้วย มาตรฐานระบบการให้บริการและมาตรฐานด้านอาคารและสภาพแวดล้อม

สถานบริการสุขภาพจะมีคุณภาพในการให้บริการขึ้นอยู่กับมาตรฐานการให้บริการในระบบบริการสุขภาพซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตามเทคโนโลยีการรักษาและการบริการ การออกแบบอาคารต้องอาศัยทั้งข้อกำหนดของระบบการให้บริการ และระเบียบ กฎหมาย พระราชบัญญัติควบคุมอาคารซึ่งมีการแก้ไขปรับปรุง เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น อาคารที่ก่อสร้างก่อนมีการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดหรือกฎหมายต่างๆ จึงควรมีการพิจารณาแก้ไข ปรับปรุง ให้ถูกต้อง เพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานการให้บริการตามนโยบาย

กองแบบแผนเป็นหน่วยงานหนึ่งในกรมสนับสนุนบริการสุขภาพที่มีภารกิจหลักในการควบคุมกำกับ และส่งเสริมสนับสนุนระบบบริการสุขภาพด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานบริการสุขภาพในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข การจัดทำคู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานอาคารและสภาพแวดล้อมจะเป็นแนวทางส่วนหนึ่งที่จะนำมาส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาคุณภาพสถานบริการสุขภาพให้มีมาตรฐานเดียวกัน

คู่มือการตรวจประเมินอาคารและสภาพแวดล้อมสถานบริการสุขภาพนี้ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อปรับปรุง โดยพิจารณาถึงประโยชน์ใช้สอยและความเหมาะสมของการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมว่ามีความสะดวกและเอื้อต่อทั้งผู้มารับบริการและเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการเพียงใด อนึ่ง การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานตามคู่มือเป็นการกำหนดเกณฑ์ในเบื้องต้น เพื่อความสะดวกต่อสถานบริการสุขภาพใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานด้านอาคารและสภาพแวดล้อมต่อไป

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๓
สารบัญ	๕
บทนำ	๗
คู่มือการตรวจประเมินและคำชี้แจงการประเมิน	๗
คำชี้แจงแนวทางการประเมิน	๙
บทที่ ๑	๑๑
รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสถานบริการสุขภาพ	๑๑
บทที่ ๒	๑๓
กฎระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาคารสถานบริการสุขภาพ	๑๓
พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒	๑๓
กฎหมายควบคุมเพลิงไหม้อาคารสูง	๑๘
กฎหมายว่าด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา	๒๐
บทที่ ๓	๒๙
รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม	๒๙
วัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ประกอบอาคาร(ด้านสถาปัตยกรรม)	๒๙
สภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร	๓๑
สภาพแวดล้อมภายในอาคาร	๓๓
วิศวกรรมงานระบบประกอบอาคาร	๓๕
การจัดการด้านความปลอดภัย	๔๑
การบำรุงรักษาอาคาร	๔๑
บรรณานุกรม	๔๓
ภาคผนวก	
แบบตรวจประเมินมาตรฐานอาคารและสภาพแวดล้อม สถานบริการสุขภาพ	๔๗
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป	๔๗
ส่วนที่ ๒ เกณฑ์การตรวจประเมิน	
๒.๑ โครงสร้าง ตำแหน่งที่ตั้งทางกายภาพและสภาพแวดล้อม	๔๘
๒.๒ การจัดการด้านความปลอดภัย	๕๖
๒.๓ การบำรุงรักษาอาคารและสภาพแวดล้อม	๕๗
ส่วนที่ ๓ คำอธิบายศัพท์	๕๙

บทนำ

คู่มือการตรวจประเมินและคำชี้แจงการประเมิน

คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานอาคารและสภาพแวดล้อมสถานบริการสุขภาพ

คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานอาคารและสภาพแวดล้อมสถานบริการสุขภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นคู่มือและแนวทางสำหรับการตรวจประเมิน และนำผลลัพธ์การตรวจประเมินนั้นมาส่งเสริม สนับสนุนพัฒนาคุณภาพสถานบริการสุขภาพในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขให้มีมาตรฐานตามที่กำหนด

มาตรฐานด้านอาคารและสภาพแวดล้อม หมายถึง คุณภาพทางกายภาพของสถานบริการสุขภาพ ภาครัฐ ประกอบด้วยตำแหน่งที่ตั้งของอาคาร ควรมีความเชื่อมโยงระหว่างอาคาร มีความเป็นระเบียบและเหมาะสมต่อการใช้งาน สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยและส่งเสริมต่อการใช้อาคารสถานที่โดยเป็นไปตามข้อกำหนด/กฎหมายอาคารที่เกี่ยวข้องหรือมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนด ความปลอดภัยของการใช้อาคารสถานที่ และการสัญจรระหว่างอาคารควรได้รับการดูแลบำรุงรักษาอาคารและสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน โดยพิจารณาจากส่วนประกอบ ดังนี้

ส่วนที่ ๑ โครงสร้าง ตำแหน่งที่ตั้งทางกายภาพและสภาพแวดล้อม

ส่วนที่ ๒ การจัดการด้านความปลอดภัย

ส่วนที่ ๓ การบำรุงรักษาอาคารและสภาพแวดล้อม

คู่มือการประเมินมาตรฐานอาคารและสภาพแวดล้อมของสถานบริการสุขภาพนี้ แบ่งเป็น ๓ ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ ๒ แบบการตรวจประเมิน และส่วนที่ ๓ คำอธิบายศัพท์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของโรงพยาบาล ได้แก่

๑.๑ ชื่อโรงพยาบาล สถานที่ตั้ง อำเภอ/จังหวัด ระดับการให้บริการ จำนวนเตียง เลขที่ผังหลัก/ผังบริเวณ

๑.๒ รายละเอียดผู้ประสาน/ตรวจประเมิน วันที่ตรวจประเมินตนเอง

ส่วนที่ ๒ แบบการตรวจประเมิน ประกอบด้วยเกณฑ์การตรวจประเมิน ๓ ส่วน ได้แก่

๒.๑ ส่วนที่ ๑ โครงสร้าง ตำแหน่งที่ตั้งทางกายภาพและสิ่งแวดล้อม

๒.๒ ส่วนที่ ๒ การจัดการด้านความปลอดภัย

๒.๓ ส่วนที่ ๓ การบำรุงรักษาอาคารและสภาพแวดล้อม

เกณฑ์การประเมินส่วนที่ ๑ เป็นการตรวจประเมินโครงสร้าง ตำแหน่งที่ตั้งทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมในภาพรวมของโรงพยาบาล ประกอบด้วยประเด็นหลัก ๒๘ ประเด็น คือ

๑) แผนการพัฒนาโรงพยาบาล

๒) ทางเข้า ออกของโรงพยาบาล

๓) ป้ายนำทาง ป้ายจราจร ป้ายชื่อโรงพยาบาล ป้ายชื่ออาคาร

๔) ถนนภายในโรงพยาบาล

๕) ทางเดินเท้า

๖) ทางเดินเชื่อมระหว่างอาคาร

๗) ทางลาด

๘) ที่จอดรถยนต์และจักรยานยนต์

๙) บริเวณรับ ส่งผู้ป่วยหน้าอาคาร

- ๑๐) ห้องน้ำ ห้องส้วม
- ๑๑) บันไดและทางหนีไฟ
- ๑๒) ลิฟท์
- ๑๓) ครุภัณฑ์ประกอบอาคาร (Furniture)
- ๑๔) ระบบไฟฟ้ากำลัง
- ๑๕) ระบบไฟฟ้าแสงสว่าง
- ๑๖) ระบบไฟฟ้าสำรองฉุกเฉิน
- ๑๗) ระบบโทรศัพท์
- ๑๘) ระบบเสียงตามสาย
- ๑๙) ระบบเรียกพยาบาล
- ๒๐) ระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้
- ๒๑) ระบบดับเพลิง
- ๒๒) ระบบประปา
- ๒๓) ระบบระบายน้ำ
- ๒๔) ระบบบำบัดน้ำเสีย
- ๒๕) การจัดเก็บและกำจัดขยะ
- ๒๖) ระบบแก๊สทางการแพทย์
- ๒๗) ระบบระบายอากาศ / ปรับอากาศ
- ๒๘) สภาพแวดล้อม พื้นที่ระหว่างอาคารและการจัดภูมิทัศน์

เกณฑ์การประเมินส่วนที่ ๒ เป็นกาตรวจประเมินด้านการจัดการด้านความปลอดภัยของโรงพยาบาล ประกอบด้วยประเด็นหลัก ๓ ประเด็น คือ

- ๑) การบริหารจัดการทั่วไป
- ๒) ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- ๓) ด้านวิศวกรรมระบบประกอบอาคาร

เกณฑ์การประเมินส่วนที่ ๓ เป็นกาตรวจประเมินด้านการบำรุงรักษาอาคารและสภาพแวดล้อมของโรงพยาบาล ประกอบด้วยประเด็นหลัก ๓ ประเด็น คือ

- ๑) การบริหารจัดการทั่วไป
- ๒) ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- ๓) ด้านวิศวกรรมระบบประกอบอาคาร

ส่วนที่ ๓ คำอธิบายศัพท์ ประกอบด้วยคำอธิบายศัพท์ทางเทคนิคหรือคำที่อาจตีความได้เป็นหลายอย่าง เพื่อให้ผู้ตรวจประเมินเข้าใจความหมายและจุดประสงค์ไปในทิศทางเดียวกัน

คู่มือการตรวจประเมินจะแบ่งรายละเอียดออกเป็น ๓ ส่วน คือ

- บทที่ ๑ เป็นการปูพื้นฐานเบื้องต้นให้ผู้ตรวจประเมินเข้าใจในงานออกแบบอาคารสถานบริการสุขภาพและที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การตรวจประเมินตรงกับวัตถุประสงค์มากที่สุด
- บทที่ ๒ เป็นการอ้างอิงถึงถึงกฎ ข้อบังคับตามกฎหมายหรือพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องโดยจุดประสงค์ที่นำส่วนนี้มาเสนอเพื่อให้สถานพยาบาลทราบถึงแนวทางในการปรับปรุงอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของตนเองให้สอดคล้องกับกฎหมายดังกล่าวซึ่งมีบทเฉพาะกาลสำหรับอาคารที่ขออนุญาตก่อสร้างหรือสร้างก่อนกฎหมายออกบังคับใช้

บทที่ ๓ เป็นรายละเอียดทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์มาตรฐานอาคารและสภาพแวดล้อมของสถานบริการสุขภาพที่ใช้ในการตรวจประเมิน

คำชี้แจงแนวทางการประเมิน

๑. แบบตรวจประเมินอาคารและสภาพแวดล้อมของสถานบริการสุขภาพฉบับนี้เป็นเกณฑ์การประเมินเบื้องต้นและเป็นการประเมินในลักษณะแบบประเมินตนเอง โดยให้สถานบริการสุขภาพตรวจสอบ/ประเมินเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานด้านอาคารและสภาพแวดล้อม

๒. วิธีการประเมิน

๒.๑ ผู้ประเมินตรวจสอบตามแบบประเมินกับสภาพความเป็นจริงของสถานพยาบาล หากมีหรือใช้ให้กาเครื่องหมาย (✓) ที่ช่องมี/ใช่ หรือกาเครื่องหมาย (x) ที่ช่องไม่มี/ไม่ใช่ กรณีที่สถานพยาบาลไม่มี หรือไม่ได้ดำเนินการตามนั้น กรณีที่ไม่ตอบในข้อใดจะถือว่าข้อนั้นไม่ผ่านเกณฑ์

เมื่อผู้ประเมินได้ประเมินเสร็จครบถ้วนให้ส่งแบบประเมินกลับกองแบบแผน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข เพื่อรวบรวมผลการประเมินมาวิเคราะห์และสรุปผล และกองแบบแผนจะแจ้งผลกลับไปทางสถานพยาบาลอีกครั้งหนึ่ง

๒.๒ ช่องให้คะแนนเป็นการกำหนดค่าเป้าหมายการให้คะแนนยังไม่ใช่คะแนนที่แท้จริง โดยค่าคะแนนจะขึ้นอยู่กับความสำคัญของแต่ละหัวข้อ

๒.๓ เกณฑ์การพิจารณา ผลรวมของคะแนนในแต่ละส่วนมีเกณฑ์การพิจารณา คือ

๒.๓.๑ ส่วนที่ ๑ เป็นข้อมูลพื้นฐานโดยทั่วไปของสถานบริการสุขภาพ ไม่มีการพิจารณาเรื่องการให้คะแนน

๒.๓.๒ ส่วนที่ ๒ เกณฑ์การประเมิน แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ โครงสร้าง ตำแหน่งที่ตั้งทางกายภาพและสภาพแวดล้อม

ส่วนที่ ๒ การจัดการด้านความปลอดภัย

ส่วนที่ ๓ การบำรุงรักษาอาคารและสภาพแวดล้อม

โดยในแต่ละส่วนจะต้องมีผลคะแนนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานจึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์ในภาพรวม

๒.๔ การพิจารณาผ่านเกณฑ์มาตรฐาน เป็นการพิจารณาในภาพรวม การผ่านเกณฑ์ประเมินจึงต้องผ่านเกณฑ์ทั้ง ๓ ส่วน ถ้าส่วนใดไม่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาจะถือว่าไม่ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด โดยเกณฑ์แบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ

ระดับที่ ๑ สถานพยาบาลมีผลรวมคะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐

ระดับที่ ๒ สถานพยาบาลมีผลรวมคะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕

ระดับที่ ๓ สถานพยาบาลมีผลรวมคะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐

บทที่ ๑

รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสถานบริการสุขภาพ

รายละเอียดที่จะกล่าวในบทนี้เป็นรายละเอียดทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบอาคารสถานบริการสุขภาพเพื่อความเข้าใจในการออกแบบและกำหนดประโยชน์ใช้สอยของอาคาร

กระบวนการออกแบบงานสถาปัตยกรรม

ในงานออกแบบอาคารทุกประเภทต้องมีการตั้งวัตถุประสงค์(Objective)ในการออกแบบเสมอ เช่น จะออกแบบเพื่อตอบสนองอะไรอันเป็นเป้าหมายหลัก จะทำให้เราสามารถที่จะทราบถึงกลุ่มผู้ใช้(User) ที่จะมาใช้อาคารได้ และที่สำคัญจะต้องทราบถึงกลุ่มผู้ใช้อาคารหลักและกลุ่มผู้ใช้อาคารรองโดยลำดับความสำคัญของกลุ่มผู้ใช้ สิ่งที่จะต้องทราบต่อไปคือพฤติกรรมของผู้ใช้อาคารนั้นเป็นอย่างไร จะทำให้ทราบว่าผู้ต้องการใช้อาคารทำอะไรซึ่งจะมีผลให้สามารถตัดสินใจ(Decision Making)ได้ว่าจะเลือกประโยชน์ใช้สอย(Function) อะไรให้เหมาะสมกับผู้ใช้อาคารและสามารถตอบสนองต่อผู้ใช้อาคารได้สูงสุด เมื่อทราบถึงประโยชน์ของอาคารแล้วก็สามารถที่จะรู้ถึงปริมาณ/ขนาดพื้นที่ของแต่ละองค์ประกอบว่าจะใช้ปริมาณเท่าใด โดยได้มาจากจำนวนของผู้ใช้ในแต่ละองค์ประกอบนั้นๆซึ่งจะเป็นตัวกำหนดความต้องการของอาคาร(Building Requirement)และประโยชน์ใช้สอยของอาคาร(Function)

ประโยชน์ใช้สอยของอาคาร (Function) มักเกิดตามมาหลังจากที่เราทราบว่าวัตถุประสงค์ของอาคาร (Objective) คืออะไร และใครคือผู้ใช้โครงการ(User) การกำหนดประโยชน์ใช้สอยของอาคารหรือพื้นที่ใช้สอยต่าง ๆ ควรจะขึ้นกับพฤติกรรมและกิจกรรมของผู้ใช้อาคาร (User) เราสามารถแบ่งประโยชน์ใช้สอยออกเป็น ๒ กลุ่ม หลักๆ ได้แก่

๑. ประโยชน์ใช้สอยหลัก (Main Function) คือ ประโยชน์ใช้สอยที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์หรือสนองตอบต่อกลุ่มผู้ใช้ที่จะเข้ามาใช้หลัก

๒. ประโยชน์ใช้สอยรอง (Minor Function) คือ ส่วนของประโยชน์ใช้สอยที่จะมาคอยเกื้อหนุนส่งเสริมแก่ประโยชน์ใช้สอยหลักให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนยิ่งขึ้น

ความต้องการภายในอาคาร(Building Requirement) ความต้องการภายในอาคารนั้นขึ้นอยู่กับกิจกรรม(Activity)ที่มาจากผู้ใช้อาคารเป็นหลัก กิจกรรมภายในอาคารกำหนดได้โดยการกำหนดความต้องการหลัก (Main Requirement)และความต้องการรอง(Minor Requirement)ของผู้ใช้อาคารซึ่งต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความต้องการที่แท้จริง

ความต้องการขนาดพื้นที่ใช้สอยในอาคาร(Area Requirement) ความต้องการของขนาดพื้นที่ใช้สอยในอาคารนั้นขึ้นอยู่กับปริมาณของผู้ใช้อาคาร (User)และความสอดคล้องกับกิจกรรม (Activity)ที่ให้บริการ

รวมทั้งการกำหนดครุภัณฑ์ในอาคารและภายนอกอาคารต้องกำหนดให้เหมาะสมกับจำนวนผู้ใช้อาคารนั้น ทั้งนี้จากการประมวลผลของข้อมูลต่าง ๆ เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งพื้นที่ใช้สอยในอาคารสามารถกำหนดเป็นรูปแบบทางกายภาพได้ ๒ ลักษณะ คือ

๑. ขนาด ขนาดของพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารต้องสอดคล้องและสามารถรองรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้และจำนวนของผู้ใช้ได้อย่างพอดีและเหมาะสม ซึ่งทำให้เราสามารถจะทราบขนาดของครุภัณฑ์ภายในอาคารและขนาดของอาคารได้ รวมถึงความต้องการด้านคุณภาพและประสิทธิภาพในการใช้สอยที่อาจแตกต่างกันได้

๒. รูปร่าง รูปร่างของพื้นที่ใช้สอยจะมีลักษณะใดมักจะขึ้นกับลักษณะของกิจกรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งจะส่งผลถึงรูปทรง(Form)ของอาคารโดยตรง

ทางสัญจรภายใน(Circulation) ในการออกแบบต้องกำหนดทางสัญจรให้ชัดเจนซึ่งจะสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม (Behavior)และกิจกรรม(Activity)ของผู้ใช้ (User)เป็นสำคัญ รูปแบบ ขนาดและทิศทางของทางสัญจรที่ชัดเจน(Circulation)จะเป็นตัวเชื่อมโยงกลุ่มของประโยชน์ใช้สอย(Function)ต่าง ๆ ให้เกิดการติดต่อหรือตัดความสัมพันธ์และควบคุมไม่ให้เกิดความสับสน และก่อให้เกิดความปลอดภัยได้ ทางสัญจรในอาคารนั้นสามารถแบ่งประเภทได้เป็นเส้นทางสัญจรหลัก(Main Circulation) และเส้นทางสัญจรรอง (Minor Circulation)ทางสัญจรสามารถจัดแบ่งตามกลุ่มผู้ใช้อาคารได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ ๑.ทางสัญจรของผู้ให้บริการ (Staff Circulation) และ ๒.ทางสัญจรของผู้รับบริการ(User Circulation)

ทางสัญจรของผู้รับบริการ(User Circulation) คือทางสัญจรของผู้ใช้จากภายนอกอาคารที่จะเข้ามาใช้ภายในอาคาร การจัดวางเส้นทางการสัญจรไม่ควรซับซ้อน วกวนซึ่งจะเป็นปัญหาแก่ผู้เข้ามาใช้บริการ การวางเส้นทางสัญจรเป็นแกนตรงจะสามารถทำให้เข้าใจได้ง่ายมากกว่าเส้นทางซึ่งเป็นรูปอื่น ๆ เช่น เลี้ยวหักมุมมากกว่า ๒ มุมเลี้ยวขึ้นไป เป็นต้น หากเลี้ยวไม่ได้ควรพยายามให้เกิดมุมเลี้ยวน้อยที่สุดและใช้ป้ายบอกทางช่วย ตัวอย่างเช่น ทางสัญจรในโรงพยาบาลที่ต้องการเส้นทางสัญจรที่ติดต่อได้รวดเร็ว ไม่ซับซ้อนวกวน การจัดทางสัญจรเพื่อเชื่อมต่อกิจกรรมทั้งสองแบบข้างต้นต้องจัดลำดับความสำคัญของประโยชน์ใช้สอยว่าประโยชน์ใช้สอยใดสำคัญมากที่สุด มีผู้ใช้มากและบ่อยที่สุดก็ควรที่จะเข้าถึงได้สะดวกรวดเร็ว

การแบ่งส่วนประกอบของอาคารเป็นกลุ่มการใช้งานและกลุ่มพื้นที่ (Grouping&Zoning) เมื่อกำหนดทางเข้า-ออกของโครงการ รวมทั้งตำแหน่งอาคารที่เหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์แล้วก็ต้องแบ่งกลุ่มประโยชน์ใช้สอย(Function)ออกเป็น ๓ ส่วนหลัก คือ

๑. เขตสาธารณะ(Public Zone) คือ บริเวณที่จะให้บริการกลุ่มผู้ใช้อาคารด้านหน้าซึ่งส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยกลุ่มผู้ใช้อาคารหลายกลุ่ม

๒. เขตกึ่งสาธารณะ(Semi-Public Zone) คือ พื้นที่ให้บริการแก่กลุ่มผู้ใช้อาคารเฉพาะกลุ่มหรือเป็นพื้นที่เป็นเขตกึ่งส่วนตัว(Semi-Private Zone) ไม่มีความพลุกพล่านเท่าเขตสาธารณะ

๓. เขตส่วนตัว(Private Zone) คือเขตส่วนตัวที่ผู้ใช้อาคารทั่วไปไม่สามารถที่จะเข้าถึงได้ ซึ่งเป็นเขตที่จำกัดกลุ่มผู้ใช้อาคารเพื่อให้มีความเป็นส่วนตัวและปลอดภัย

วัสดุที่ใช้(Material) วัสดุตกแต่งที่ใช้ในงานสถาปัตยกรรมตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันมีการพัฒนาทั้งทางด้านเทคโนโลยีการผลิตและด้านวัสดุศาสตร์ ทำให้มีวัสดุจำนวนมากมายหลายชนิด หลายรูปแบบ หากจำแนกเป็นประเภทตามองค์ประกอบเชิงระนาบในงานสถาปัตยกรรมสามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ประเภท คือ ๑.วัสดุตกแต่งผิวพื้น ๒.วัสดุตกแต่งผิวผนัง และ ๓.วัสดุตกแต่งฝ้าเพดาน

บทที่ ๒

กฎระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานบริการสุขภาพ

รายละเอียดในส่วนนี้เป็นรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ข้อบังคับตามเทศบัญญัติ หรือกฎหมายควบคุมอาคาร หรือกฎหมายเพื่อคนพิการ โดยคัดลอกเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานพยาบาลเพื่อให้ผู้บริหารหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบและสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงสถานพยาบาลให้ถูกต้องตามกฎหมาย เนื่องจากแบบตรวจประเมินในระยะแรกยังไม่ลงรายละเอียด ทั้งนี้เนื่องจากมีกฎหมายหลายฉบับออกหลังจากมีการก่อสร้างอาคารและได้มีบทเฉพาะกาลแนบท้ายสำหรับอาคารดังกล่าว

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒

กฎกระทรวงฉบับที่ ๕๕ (พ.ศ.๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้ ระบุไว้ว่า

“อาคารสาธารณะ” หมายความว่า อาคารที่ใช้เพื่อประโยชน์ในการชุมนุมคนได้ โดยทั่วไป เพื่อกิจกรรมทางราชการ การเมือง การศึกษา การศาสนา การสังคม การนันทนาการ หรือการพาณิชย์กรรม เช่น โรงมหรสพ หอประชุม โรงแรม โรงพยาบาล สถานศึกษา หอสมุด สนามกีฬา กลางแจ้ง สนามกีฬาในร่ม ตลาด ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า สถานบริการทำอาภาศยาน อุโมงค์ สะพาน อาคารจอดรถ สถานีรถ ท่าจอดเรือ โป๊ะจอดเรือ สุสาน ฼าปนสถาน ศาสนสถาน เป็นต้น

“อาคารพิเศษ” หมายความว่า อาคารที่ต้องการมาตรฐานความมั่นคง แข็งแรง และความปลอดภัยเป็นพิเศษ เช่น อาคารดังต่อไปนี้

(ก) โรงมหรสพ อัฒจันทร์ หอประชุม หอสมุด หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์สถาน หรือ ศาสนสถาน

(ข) อยู่เรือ คานเรือ หรือท่าจอดเรือ สำหรับเรือขนาดใหญ่เกิน ๑๐๐ ตัน

กรอส

(ค) อาคารหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสูงเกิน ๑๕ เมตร หรือสะพานหรืออาคาร หรือโครงหลังคาช่วงหนึ่งเกิน ๑๐ เมตร หรือมีลักษณะโครงสร้างที่อาจก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อสาธารณชนได้

(ง) อาคารที่เก็บวัสดุไวไฟ วัสดุระเบิด หรือวัสดุกระจายแพร่พิษ หรือรังสี ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

“สำนักงาน” หมายความว่า อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่ใช้เป็นสำนักงานหรือที่ทำการ

“วัสดุถาวร” หมายความว่า วัสดุซึ่งตามปกติไม่แปลงสภาพได้ง่ายโดยน้ำ ไฟ หรือดินฟ้าอากาศ

“วัสดุทนไฟ” หมายความว่า วัสดุก่อสร้างที่ไม่เป็นเชื้อเพลิง

“พื้น” หมายความว่า พื้นของอาคารที่บุคคลเข้าอยู่หรือใช้สอยได้ภายในขอบเขตของคานหรือดงที่รับพื้น หรือภายในพื้นนั้น หรือภายในขอบเขตของผนังอาคารรวมทั้งเฉลียงหรือระเบียงด้วย

“ฝา” หมายความว่า ส่วนก่อสร้างในด้านตั้งซึ่งกันแบ่งพื้นภายในอาคารให้เป็นห้องๆ

“ผนัง” หมายความว่า ส่วนก่อสร้างในด้านตั้งซึ่งกันด้านนอกหรือระหว่างหน่วย ของอาคารให้เป็นหลังหรือเป็นหน่วยแยกจากกัน

“ผนังกันไฟ” หมายความว่า ผนังที่บ่ก่อด้วยอิฐธรรมดาหนาไม่น้อยกว่า ๑๘ เซนติเมตร และไม่มื่อ่งที่ไฟหรือควันผ่านได้ หรือจะเป็นผนังที่บ่ก่อด้วยวัสดุทนไฟอย่างอื่นที่มีคุณสมบัติ

ในการป้องกันไฟได้ไม่น้อยกว่าผนังที่ก่อด้วยอิฐธรรมดาหนา ๑๘ เซนติเมตร ถ้าเป็นผนังคอนกรีตเสริมเหล็ก หนาไม่น้อยกว่า ๑๒ เซนติเมตร

“อิฐธรรมดา” หมายความว่า ดินที่ทำขึ้นเป็นแท่งและได้เผาให้สุก

“หลังคา” หมายความว่า สิ่งปกคลุมส่วนบนของอาคารสำหรับป้องกันแดดและฝน รวมทั้ง โครงสร้างหรือสิ่งใดซึ่งประกอบขึ้นเพื่อยึดเหนี่ยวสิ่งปกคลุมนี้ให้มั่นคงแข็งแรง

“ดาดฟ้า” หมายความว่า พื้นส่วนบนสุดของอาคารที่ไม่มีหลังคาปกคลุม และบุคคล สามารถขึ้นไปใช้สอยได้

“ช่วงบันได” หมายความว่า ระยะตั้งบันไดซึ่งมีขั้นต่อเนื่องกันโดยตลอด

“ลูกตั้ง” หมายความว่า ระยะตั้งของขั้นบันได

“ลูกนอน” หมายความว่า ระยะราบของขั้นบันได

“ความกว้างสุทธิ” หมายความว่า ความกว้างที่วัดจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งโดย ปราศจากสิ่งใด ๆ กีดขวาง

“ที่ว่าง” หมายความว่า พื้นที่อันปราศจากหลังคาหรือสิ่งก่อสร้างปกคลุม ซึ่งพื้นที่ ดังกล่าวอาจจะจัดให้เป็นบ่อน้ำ สระว่ายน้ำ บ่อพักน้ำเสีย ที่พักรถยนต์ ฝอย หรือที่จอดรถที่อยู่ ภายนอกอาคารก็ได้ และให้หมายความรวมถึงพื้นที่ของสิ่งก่อสร้าง หรืออาคารที่สูงจากระดับพื้นดินเกิน ๑.๒๐ เมตร และไม่มีหลังคาหรือสิ่งก่อสร้างปกคลุมเหนือระดับนั้น

“ถนนสาธารณะ” หมายความว่า ถนนที่เปิดหรือยินยอมให้ประชาชนเข้าไปหรือใช้เป็น ทางสัญจรได้ ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีการเรียกเก็บค่าตอบแทนหรือไม่

หมวดที่ ๑ ลักษณะอาคาร

ข้อ ๖ สะพานส่วนบุคคลสำหรับรถยนต์ ต้องมีทางเดินรถกว้างไม่น้อยกว่า ๓.๕๐ เมตร และมีส่วนลาดชันไม่เกิน ๑๐ ใน ๑๐๐

สะพานที่ใช้เป็นทางสาธารณะสำหรับรถยนต์ ต้องมีทางเดินรถกว้างไม่น้อยกว่า ๖ เมตร มี ส่วนลาดชันไม่เกิน ๘ ใน ๑๐๐ มีทางเท้าสองข้างกว้างข้างละไม่น้อยกว่า ๑.๕๐ เมตร เว้นแต่สะพานที่สร้าง สำหรับรถยนต์โดยเฉพาะจะไม่มีทางเท้าก็ได้ และมีราวสะพานที่มั่นคงแข็งแรงยาวตลอดตัวสะพานสองข้างด้วย

หมวดที่ ๒ ส่วนต่างๆของอาคาร

ส่วนที่ ๑ วัสดุของอาคาร

ข้อ ๑๕ เสา คาน พื้น บันได และผนังของอาคารที่สูงตั้งแต่สามชั้นขึ้นไป โรงมหรสพ หอประชุม โรงงาน โรงแรม โรงพยาบาล หอสมุด ห้างสรรพสินค้า อาคารขนาดใหญ่ สถานบริการตาม กฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ท่าอากาศยาน หรืออุโมงค์ ต้องทำด้วยวัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟด้วย

ส่วนที่ ๒ พื้นที่ภายในอาคาร

ข้อ ๒๑ ช่องทางเดินในอาคาร ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่าตามที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

ประเภทของอาคาร	ความกว้าง
๑. อาคารอยู่อาศัย	๑.๐๐ เมตร
๒. อาคารอยู่อาศัยรวม หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก สำนักงาน อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคารพิเศษ	๑.๕๐ เมตร

ข้อ ๒๒ ห้องหรือส่วนของอาคารที่ใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ต้องมีระยะดังไม่น้อยกว่า ตามที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

ประเภทการใช้อาคาร	ระยะตั้ง
๑. ห้องที่ใช้เป็นที่พักอาศัย บ้านแถว ห้องพักโรงแรม ห้องเรียนนักเรียน อนุบาล ครุฑ สำหรับอาคารอยู่อาศัย ห้องพักคนไข้พิเศษ ช่องทางเดินในอาคาร	๒.๖๐ เมตร
๒. ห้องที่ใช้เป็นสำนักงาน ห้องเรียน ห้องอาหาร ห้องโถงภัตตาคารโรงงาน	๓.๐๐ เมตร
๓. ห้องขายสินค้า ห้องประชุม ห้องคนใช้รวม คลังสินค้า โรงครัว ตลาดและอื่นๆที่คล้ายกัน	๓.๕๐ เมตร
๔. ห้องแถว ตึกแถว	๓.๕๐ เมตร
๔.๑ ชั้นล่าง	๓.๐๐ เมตร
๔.๒ ตั้งแต่ชั้นสองขึ้นไป	๒.๐๐ เมตร
๕. ระเบียง	

ระยะตั้งตามวรรคหนึ่งให้วัดจากพื้นถึงพื้น ในกรณีของชั้นใต้หลังคาให้วัดจากพื้นถึงยอดฝัาหรือยอดผนังอาคาร และในกรณีของห้องหรือส่วนของอาคารที่อยู่ภายในโครงสร้างของหลังคา ให้วัดจากพื้นถึงยอดฝัาหรือยอดผนังของห้องหรือส่วนของอาคารดังกล่าวที่ไม่ใช่โครงสร้างของหลังคา

ห้องน้ำ ห้องส้วม ต้องมีระยะตั้งระหว่างพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า ๒ เมตร

ส่วนที่ ๓ บันไดของอาคาร

ข้อ ๒๓ บันไดของอาคารอยู่อาศัยถ้ามีต้องมีย่าน้อยหนึ่งบันไดที่มีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า ๘๐ เซนติเมตร ช่วงหนึ่งสูงไม่เกิน ๓ เมตร ลูกตั้งสูงไม่เกิน ๒๐ เซนติเมตร ลูกนอนเมื่อหักส่วนที่ขึ้นบันไดเหลื่อมกันออกแล้วเหลือความกว้างไม่น้อยกว่า ๒๒ เซนติเมตร และต้องมีพื้นหน้าบันไดมีความกว้างและยาวไม่น้อยกว่าความกว้างของบันไดบันไดที่สูงเกิน ๓ เมตร ต้องมีชานพักบันไดทุกช่วง ๓ เมตร หรือน้อยกว่านั้น และชานพักบันไดต้องมีความกว้างและยาวไม่น้อยกว่าความกว้างของบันได ระยะตั้งจากชั้นบันไดหรือชานพักบันไดถึงส่วนต่ำสุดของอาคารที่อยู่เหนือขึ้นไปต้องสูงไม่น้อยกว่า ๑.๙๐ เมตร

ข้อ ๒๔ บันไดของอาคารอยู่อาศัยรวม หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก สำนักงานอาคารสาธารณะ อาคารพาณิชย์ โรงงาน และอาคารพิเศษ สำหรับที่ใช้กับชั้นที่มีพื้นที่อาคารชั้นเหนือขึ้นไปรวมกันไม่เกิน ๓๐๐ ตารางเมตร ต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า ๑.๒๐ เมตร แต่สำหรับบันไดของอาคารดังกล่าวที่ใช้กับชั้นที่มีพื้นที่อาคารชั้นเหนือขึ้นไปรวมกันเกิน ๓๐๐ ตารางเมตร ต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า ๑.๕๐ เมตร ถ้าความกว้างของบันไดน้อยกว่า ๑.๕๐ เมตร ต้องมีบันไดอย่างน้อยสองบันได และแต่ละบันไดต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า ๑.๒๐ เมตร บันไดของอาคารที่ใช้เป็นที่ชุมนุมของคนจำนวนมาก เช่น บันไดห้องประชุมหรือห้องบรรยายที่มีพื้นที่รวมกันตั้งแต่ ๕๐๐ ตารางเมตรขึ้นไป หรือบันไดห้องรับประทานอาหารหรือสถานบริการที่มีพื้นที่รวมกัน ตั้งแต่ ๑,๐๐๐ ตารางเมตรขึ้นไป หรือบันไดของแต่ละชั้นของอาคารนั้นที่มีพื้นที่รวมกันตั้งแต่ ๒,๐๐๐ ตารางเมตรขึ้นไป ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า ๑.๕๐ เมตร อย่างน้อยสองบันได ถ้ามีบันไดเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า ๓ เมตร

บันไดที่สูงเกิน ๔ เมตร ต้องมีชานพักบันไดทุกช่วง ๔ เมตร หรือน้อยกว่านั้น และระยะตั้งจากชั้นบันไดหรือชานพักบันไดถึงส่วนต่ำสุดของอาคารที่อยู่เหนือขึ้นไปต้องสูงไม่น้อยกว่า ๒.๐๐ เมตร

ชานพักบันไดและพื้นหน้าบันไดต้องมีความกว้างและความยาวไม่น้อยกว่าความกว้างสุทธิของบันได เว้นแต่บันไดที่มีความกว้างสุทธิเกิน ๒ เมตร ชานพักบันไดและพื้นหน้าบันไดจะมีความยาวไม่เกิน ๒ เมตรก็ได้

บันไดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองต้องมีลูกตั้งสูงไม่เกิน ๑๘ เซนติเมตร ลูกนอนเมื่อหักส่วนที่ขึ้นบันไดเหลื่อมกันออกแล้วเหลือความกว้างไม่น้อยกว่า ๒๕ เซนติเมตร และต้องมีราวบันไดกั้นตก

บันไดที่มีความกว้างสุทธิเกิน ๖ เมตร และช่วงบันไดสูงเกิน ๑ เมตร ต้องมีราวบันไดทั้งสองข้าง บริเวณ
มุมบันไดต้องมีวัสดุกันลื่น

ข้อ ๒๕ บันไดตามข้อ ๒๔ จะต้องมีระยะห่างไม่เกิน ๔๐ เมตร จากจุดที่ไกลสุดบนพื้น
ชั้นนั้น

ข้อ ๒๖ บันไดตามข้อ ๒๓ ที่เป็นแนวโค้งเกิน ๙๐ องศา จะไม่มีชนพักบันไดก็ได้
แต่ต้องมีความกว้างเฉลี่ยของลูกนอนไม่น้อยกว่า ๒๒ เซนติเมตร สำหรับบันไดตามข้อ ๒๓ และไม่น้อยกว่า
๒๕ เซนติเมตร สำหรับบันไดตามข้อ ๒๔

ส่วนที่ ๔ บันไดหนีไฟ

ข้อ ๒๗ อาคารที่สูงตั้งแต่สี่ชั้นขึ้นไปและสูงไม่เกิน ๒๓ เมตร หรืออาคารที่สูงสามชั้น
และมีดาดฟ้าเหนือชั้นที่สามที่มีพื้นที่เกิน ๑๖ ตารางเมตร นอกจากมีบันไดของอาคารตามปกติแล้ว ต้องมี
บันไดหนีไฟที่ทำด้วยวัสดุทนไฟอย่างน้อยหนึ่งแห่ง และต้องมีทางเดินไปยังบันไดหนีไฟนั้นได้โดยไม่มีสิ่งกีด
ขวาง

ข้อ ๒๘ บันไดหนีไฟต้องมีความลาดชันน้อยกว่า ๖๐ องศา เว้นแต่ตึกแถวและบ้าน
แถวที่สูงไม่เกินสี่ชั้น ให้มีบันไดหนีไฟที่มีความลาดชันเกิน ๖๐ องศาได้ และต้องมีชนพักบันไดทุกชั้น

ข้อ ๒๙ บันไดหนีไฟภายนอกอาคารต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า ๖๐ เซนติเมตร
และต้องมีผนังส่วนที่บันไดหนีไฟพาดผ่านเป็นผนังที่ปิดก่อสร้างด้วยวัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟ

บันไดหนีไฟตามวรรคหนึ่ง ถ้าทอดไม่ถึงพื้นชั้นล่างของอาคารต้องมีบันไดโลหะที่สามารถเลื่อนหรือยัด
หรือ หย่อนลงมาจนถึงพื้นชั้นล่างได้

ข้อ ๓๐ บันไดหนีไฟภายในอาคารต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า ๘๐ เซนติเมตร มี
ผนังที่ปิด ก่อสร้างด้วยวัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟกันโดยรอบ เว้นแต่ส่วนที่เป็นช่องระบายอากาศและช่องประตู
หนีไฟ

และต้องมีอากาศถ่ายเทจากภายนอกอาคารได้โดยแต่ละชั้นต้องมีช่องระบายอากาศที่เปิดสู่
ภายนอกอาคารได้มีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า ๑.๔ ตารางเมตร กับต้องมีแสงสว่างให้เพียงพอทั้งกลางวันและ
กลางคืน

ข้อ ๓๑ ประตูหนีไฟต้องทำด้วยวัสดุทนไฟมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า ๘๐ เซนติเมตร
สูงไม่น้อยกว่า ๑.๙๐ เมตร และต้องทำเป็นบานเปิดชนิดผลักออกสู่ภายนอกเท่านั้น กับต้องติดอุปกรณ์ชนิดที่
บังคับให้บานประตูปิดได้เอง และต้องสามารถเปิดออกได้โดยสะดวกตลอดเวลา ประตูหรือทางออกสู่บันไดหนี
ไฟต้องไม่มีธรณีหรือขอบกั้น

ข้อ ๓๒ พื้นหน้าบันไดหนีไฟต้องกว้างไม่น้อยกว่าความกว้างของบันไดและอีกด้านหนึ่ง
กว้างไม่น้อยกว่า ๑.๕๐ เมตร

หมวดที่ ๓ ที่ว่างภายนอกอาคาร

ข้อ ๓๓ อาคารแต่ละหลังหรือหน่วยต้องมีที่ว่างตามที่กำหนดดังต่อไปนี้

(๑) อาคารอยู่อาศัย และอาคารอยู่อาศัยรวม ต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า ๓๐ ใน ๑๐๐
ส่วนของพื้นที่ชั้นใดชั้นหนึ่งที่มีมากที่สุดของอาคาร

(๒) ห้องแถว ตึกแถว อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคารสาธารณะ และอาคารอื่นซึ่ง
ไม่ได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัยต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า ๑๐ ใน ๑๐๐ ส่วน ของพื้นที่ชั้นใดชั้นหนึ่งที่มีมากที่สุดของ
อาคาร แต่ถ้าอาคารดังกล่าวใช้เป็นที่อยู่อาศัยด้วยต้องมีส่วนว่างตาม (๑)

หมวดที่ ๔ แนวอาคารและระยะต่างๆของอาคาร

ข้อ ๔๐ การก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคารหรือส่วนของอาคารจะต้องไม่ล้ำเข้าไปในที่สาธารณะ เว้นแต่
จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาที่สาธารณะนั้น

ข้อ ๔๑ อาคารที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้ถนนสาธารณะที่มีความกว้างน้อยกว่า ๖ เมตร ให้ร่นแนวอาคารห่างจากกึ่งกลางถนนสาธารณะอย่างน้อย ๓ เมตร

อาคารสูงเกินสองชั้นหรือเกิน ๘ เมตร ห้องแถว ตึกแถว บ้านแถว อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคารสาธารณะ ป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้าย หรือคลังสินค้า ที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้ถนนสาธารณะ

(๑) ถ้าถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างน้อยกว่า ๑๐ เมตร ให้ร่นแนวอาคารห่างจากกึ่งกลางถนนสาธารณะอย่างน้อย ๖ เมตร

(๒) ถ้าถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างตั้งแต่ ๑๐ เมตรขึ้นไป แต่ไม่เกิน ๒๐ เมตร ให้ร่นแนวอาคารห่างจากเขตถนนสาธารณะอย่างน้อย ๑ ใน ๑๐ ของความกว้างของถนนสาธารณะ

(๓) ถ้าถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างเกิน ๒๐ เมตรขึ้นไป ให้ร่นแนวอาคารห่างจากถนนสาธารณะอย่างน้อย ๒ เมตร

ข้อ ๔๒ อาคารที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้แหล่งน้ำสาธารณะ เช่น แม่น้ำ คู คลอง ลำราง หรือลำกระโดง ถ้าแหล่งน้ำสาธารณะนั้นมีความกว้างน้อยกว่า ๑๐ เมตร ต้องร่นแนวอาคารให้ห่างจากเขตแหล่งน้ำสาธารณะนั้นไม่น้อยกว่า ๓ เมตร แต่ถ้าแหล่งน้ำสาธารณะนั้นมีความกว้างตั้งแต่ ๑๐ เมตรขึ้นไป ต้องร่นแนวอาคารให้ห่างจากเขตแหล่งน้ำสาธารณะนั้นไม่น้อยกว่า ๖ เมตร

สำหรับอาคารที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้แหล่งน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ เช่น บึง ทะเลสาบ หรือทะเล ต้องร่นแนวอาคารให้ห่างจากเขตแหล่งน้ำสาธารณะนั้นไม่น้อยกว่า ๑๒ เมตร

ทั้งนี้ เว้นแต่ สะพาน เขื่อน รั้ว ท่อระบายน้ำ ท่าเรือ ป้าย อุโมงค์ คานเรือ หรือที่วางที่ใช้เป็นที่จอดรถไม่ ต้องร่นแนวอาคาร

ข้อ ๔๓ ให้อาคารที่สร้างตามข้อ ๔๑ และข้อ ๔๒ ต้องมีส่วนต่ำสุดของกันสาดหรือส่วนยื่นสถาปัตยกรรมสูงจากระดับทางเท้าไม่น้อยกว่า ๓.๒๕ เมตร ทั้งนี้ไม่นับส่วนตกแต่งที่ยื่นจากผนังไม่เกิน ๕๐ เซนติเมตร และต้องมีท่อรับน้ำจากกันสาดหรือหลังคาต่อแนบหรือฝังในผนังหรือเสาอาคารลงสู่ท่อสาธารณะหรือบ่อพัก

ข้อ ๔๔ ความสูงของอาคารไม่ว่าจากจุดหนึ่งจุดใด ต้องไม่เกินสองเท่าของระยะราบ วัดจากจุดนั้นไปตั้งฉากกับแนวเขตด้านตรงข้ามของถนนสาธารณะที่อยู่ใกล้อาคารนั้นที่สุด ความสูงของอาคารให้วัดแนวตั้งจากระดับถนนหรือระดับพื้นดินที่ก่อสร้างขึ้นไปถึงส่วนของอาคารที่สูงที่สุด สำหรับอาคารทรงจั่วหรือปั้นหยาให้วัดถึงยอดผนังของชั้นสูงสุด

ข้อ ๔๕ รั้วหรือกำแพงที่สร้างขึ้นติดต่อหรือห่างจากถนนสาธารณะน้อยกว่าความสูงของรั้ว ให้ก่อสร้างได้สูงไม่เกิน ๓ เมตรเหนือระดับทางเท้าหรือถนนสาธารณะ

ข้อ ๔๖ การก่อสร้างอาคารใกล้อาคารอื่นในที่ดินเจ้าของเดียวกัน พื้นหรือผนังของอาคารสำหรับอาคารสูงไม่เกิน ๙ เมตร ต้องห่างอาคารอื่นไม่น้อยกว่า ๔ เมตร และสำหรับอาคารที่สูงเกิน ๙ เมตรแต่ไม่ถึง ๒๓ เมตรต้องห่างอาคารอื่นไม่น้อยกว่า ๖ เมตร

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ที่วางที่ใช้เป็นที่จอดรถ

ข้อ ๔๗ ผนังของอาคารที่มีหน้าต่าง ประตู ช่องระบายอากาศหรือช่องแสง หรือระเบียงของอาคารต้องมีระยะห่างจากแนวเขตที่ดินดังนี้

(๑) อาคารที่มีความสูงไม่เกิน ๙ เมตร ผนังหรือระเบียงต้องอยู่ห่างเขตที่ดินไม่น้อยกว่า ๒ เมตร

(๒) อาคารที่มีความสูงเกิน ๙ เมตร แต่ไม่ถึง ๒๓ เมตร ผนังหรือระเบียงต้องอยู่ห่างจากเขตที่ดินไม่น้อยกว่า ๓ เมตร

ผนังของอาคารที่อยู่ห่างเขตที่ดินน้อยกว่าตามที่กำหนดไว้ใน (๑) หรือ (๒) ต้องอยู่ห่างจากเขตที่ดินไม่น้อยกว่า ๕๐ เซนติเมตร เว้นแต่จะก่อสร้างชิดเขตที่ดินและอาคารดังกล่าวจะก่อสร้างได้สูงไม่เกิน ๑๕ เมตร ผนังของอาคารที่อยู่ติดเขตที่ดินหรือห่างจากเขตที่ดินน้อยกว่าที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) ต้องก่อสร้างเป็นผนังทึบ และลาดฟ้าของอาคารด้านนั้นให้ทำผนังทึบสูงจากลาดฟ้าไม่น้อยกว่า ๑.๘๐ เมตร ในกรณีก่อสร้างชิดเขตที่ดินต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของที่ดินข้างเคียงด้านนั้นด้วย

กฎหมายควบคุมเพลิงไหม้อาคารสูง(ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒)

กฎกระทรวงฉบับที่ ๓๓ (พ.ศ.๒๕๓๕) สำหรับอาคารสูงและอาคารขนาดใหญ่พิเศษ

หมวด ๑ ลักษณะของอาคาร

- ต้องมีที่ว่างรอบอาคาร ความกว้างไม่น้อยกว่า ๖ เมตร ให้ระดับเพลิงสามารถเข้าถึงได้
- อาคารส่วนใต้ดินตั้งแต่ชั้น ๓ หรือ ๗ เมตรลงไป ต้องมีระบบลิฟต์ และบันไดหนีไฟที่มีระบบแสงสว่างและอยู่ห่างกันไม่เกิน ๖๐ เมตร ผนังบันไดหนีไฟทุกด้านเป็นคอนกรีตหนาไม่น้อยกว่า ๑๐ เซนติเมตร มีระบบอัดลมไม่น้อยกว่า ๓๘.๖ pa (๐.๑๕ นิ้วน้ำ) ที่ทำงานตลอดเวลา

หมวด ๒ ระบบระบายอากาศ ระบบไฟฟ้า และระบบป้องกันเพลิงไหม้

- วัสดุหุ้มท่อลมของระบบระบายอากาศ ต้องเป็นวัสดุที่ไม่ติดไฟ และไม่ทำให้เกิดควันเมื่อเกิดเพลิงไหม้ ท่อลมที่ผ่านผนังกันไฟ ต้องติดตั้งลิ้นกันไฟที่ทำงานโดยอัตโนมัติเมื่ออุณหภูมิสูงกว่า ๗๔ องศาเซลเซียส และมีอัตราการทนไฟไม่น้อยกว่า ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที
- ต้องมีระบบป้องกันฟ้าผ่า , มีระบบจ่ายไฟสำรอง แยกเป็นอิสระ ที่สามารถจ่ายไฟได้ไม่น้อยกว่า ๒ ชั่วโมง สำหรับบันได ทางเดิน และระบบแจ้งเหตุเพลิงไหม้ และจ่ายได้ตลอดเวลาสำหรับเครื่องสูบน้ำดับเพลิง ลิฟต์ดับเพลิง และระบบสื่อสาร
- มีระบบแจ้งเหตุเพลิงไหม้ทุกชั้นของอาคาร , มีสวิทช์เปิด-ปิดพัลลภของระบบระบายอากาศ อยู่ในที่สามารถปิดได้ทันที และติดตั้งอุปกรณ์ตรวจจับควันที่สามารถหยุดการทำงานของพัลลภได้โดยอัตโนมัติเมื่อเกิดเพลิงไหม้
- มีระบบป้องกันเพลิงไหม้ ประกอบด้วย ท่อยีน ที่เก็บน้ำสำรอง และหัวรับน้ำดับเพลิง โดยมีรายละเอียด ดังนี้ , ท่อยีน ต้องทนแรงดันใช้งานไม่น้อยกว่า ๑๗๕ ปอนด์ต่อตารางนิ้ว
- มีตู้หัวฉีดน้ำดับเพลิงทุกชั้น ห่างกันไม่เกิน ๖๔ เมตร ในตู้ประกอบด้วย หัวสายฉีดน้ำดับเพลิงขนาด ๑ นิ้ว และหัวต่อสารชนิดสวมเร็วขนาด ๒.๕ นิ้ว

กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๗ (พ.ศ. ๒๕๔๐) สำหรับอาคารเก่าที่เป็นอาคารสูงและอาคารสาธารณะ
อาคารสูง ๔ ชั้นขึ้นไปต้องดำเนินการ ดังนี้

- ติดตั้งบันไดหนีไฟที่มีใช้บันไดแนวดิ่ง เพิ่มจากบันไดหลัก
- จัดแบบแปลนแผนผังของอาคารแต่ละชั้น ติดไว้ในตำแหน่งที่มองเห็นได้ชัดเจนที่บริเวณห้องโถงหรือหน้าลิฟต์ทุกชั้น และบริเวณชั้นล่างต้องมีแบบแปลนของทุกชั้นเก็บไว้

- ติดตั้งเครื่องดับเพลิงแบบมือถือ
- ติดตั้งระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ทุกชั้น
- ติดตั้งระบบไฟฟ้าส่องสว่างสำรอง
- ติดตั้งระบบป้องกันอันตรายจากฟ้าผ่า

กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐) สำหรับโครงสร้างอาคาร

- ส่วนประกอบของโครงสร้างหลักและทางหนีไฟของอาคารที่มีความสูงเกิน ๓ ชั้น ต้องไม่เป็นวัสดุติดไฟ
- โครงสร้างหลักของอาคารต่อไปนี้

๑) คลังสินค้า โรงมหรสพ โรงแรม อาคารชุด สถานพยาบาล

๒) อาคารพาณิชยกรรม อุตสาหกรรม การศึกษา สาธารณสุขและสำนักงาน ที่มีความสูงเกิน ๓ ชั้นและมีพื้นที่รวมเกิน ๑๐๐๐ ตารางเมตรให้ก่อสร้างโครงสร้างหลักโดยใช้วัสดุทนไฟ เสาและคานามีอัตราทนไฟไม่น้อยกว่า ๓ ชั่วโมง พื้นหรือดงมีอัตราทนไฟไม่น้อยกว่า ๒ ชั่วโมง

ปรับปรุงกฎกระทรวงฉบับที่ ๓๓ (พ.ศ. ๒๕๓๕)

- อาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษ ต้องมีผนังทนไฟหรือประตูทนไฟ ที่มีอัตราการทนไฟไม่น้อยกว่า ๑ ชั่วโมง
- มีแผนผังอาคารแต่ละชั้นแสดงที่หน้าลิฟต์แต่ละชั้น และให้เก็บแผนผังอาคารของทุกชั้นที่บริเวณชั้นล่าง แสดงตำแหน่งห้องทุกห้อง อุปกรณ์ดับเพลิง ประตู ทางหนีไฟ และลิฟต์ดับเพลิง
- ช่องเปิดทะลุตั้งแต่ ๒ ชั้นขึ้นไปและไม่มีผนังปิดล้อม ต้องจัดให้มีระบบควบคุมการแพร่กระจายของควัน
- อาคารสูงต้องมีดาดฟ้า และพื้นที่บนดาดฟ้ากว้างยาวไม่น้อยกว่าด้านละ ๑๐ เมตร

กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕๕ (พ.ศ. ๒๕๔๓) กำหนดลักษณะ แบบ เนื้อที่ ที่ตั้งของอาคาร ที่ว่างภายนอกอาคารฯ

- สิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดตั้งป้ายให้ทำด้วยวัสดุทนไฟทั้งหมด เสา คาน พื้น บันไดและผนังของอาคารที่สูง ๓ ชั้นขึ้นไป โรงงาน โรงแรม ห้างสรรพสินค้า อาคารขนาดใหญ่ ต้องก่อสร้างด้วยวัสดุทนไฟ ,คร่าวในอาคารต้องมีพื้นและผนัง ที่ทำด้วยวัสดุทนไฟ ส่วนฝาและเพดาน หากไม่ทำด้วยวัสดุทนไฟ ก็ให้บุด้วยวัสดุทนไฟ
- ช่องทางเดินในอาคารอยู่อาศัย ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า ๑ เมตร อาคารอยู่อาศัยรวม อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคารสาธารณะ ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า ๑.๕๐ เมตร , อาคารสูง ๔ ชั้นขึ้นไปและสูงไม่เกิน ๒๓ เมตร หรืออาคาร ๓ ชั้นและมีดาดฟ้าเหนือชั้นที่ ๓ ที่มีพื้นที่เกิน ๑๖ ตารางเมตร ต้องมีบันไดหนีไฟที่ทำด้วยวัสดุทนไฟอย่างน้อย ๑ ชุด
- บันไดหนีไฟต้องมีความลาดชันไม่เกิน ๖๐ องศา , บันไดหนีไฟภายนอกอาคาร ต้องกว้างไม่น้อยกว่า ๖๐ เซนติเมตรและผนังส่วนที่บันไดพาดผ่านต้องเป็นผนังที่บ่มสร้างด้วยวัสดุทนไฟ

- บันไดหนีไฟภายในอาคารต้องกว้างไม่น้อยกว่า ๘๐ เซนติเมตร มีผนังที่บดสร้างด้วยวัสดุทนไฟกันโดยรอบ เว้นแต่ส่วนที่เป็นช่องระบายอากาศและช่องประตูหนีไฟ และต้องมีอากาศถ่ายเทจากภายนอกอาคารได้ มีแสงสว่างเพียงพอ
- ประตูหนีไฟ ต้องทำด้วยวัสดุทนไฟ กว้างไม่น้อยกว่า ๘๐ เซนติเมตร สูงไม่น้อยกว่า ๑.๙ เมตร เป็นบานเปิดชนิดผลักสู่ภายนอกเท่านั้น ต้องติดตั้งอุปกรณ์ที่บังคับให้ประตูปิดได้เอง และสามารถเปิดออกได้โดยสะดวกตลอดเวลา ประตูหรือทางออกสู่บันไดหนีไฟต้องมีธรณีประตูหรือขอบกัน
- พื้นด้านหน้าบันไดหนีไฟ ต้องกว้างไม่น้อยกว่าความกว้างของบันได และอีกด้านหนึ่งต้องกว้างไม่น้อยกว่า ๑.๕๐ เมตร

กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา

“สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา” หมายความว่า ส่วนของอาคารที่สร้างขึ้นและอุปกรณ์อันเป็นส่วนประกอบของอาคารที่ติดหรือตั้งอยู่ภายในและภายนอกอาคาร เพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา

“ลิฟต์” หมายความว่า อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับนำคนขึ้นลงระหว่างพื้นที่ของอาคารที่ต่างระดับกันแต่ไม่ใช่บันไดเลื่อนหรือทางเลื่อน

“พื้นผิวต่างสัมผัส” หมายความว่า พื้นผิวที่มีผิวสัมผัสและสีซึ่งมีความแตกต่างไปจากพื้นผิวและสีในบริเวณข้างเคียงซึ่งคนพิการทางการมองเห็นสามารถสัมผัสได้

“ความกว้างสุทธิ” หมายความว่า ความกว้างที่วัดจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งโดยปราศจากสิ่งใด ๆ กีดขวาง

ข้อ ๓ อาคารประเภทและลักษณะดังต่อไปนี้ ต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้ ในบริเวณที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไป

(๑) โรงพยาบาล สถานพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุข สถานเอนกมัย อาคารที่ทำการของราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย สถานศึกษา หอสมุดแลพิพิธภัณฑ์สถานของรัฐ สถานีขนส่งมวลชน เช่น ท่าอากาศยาน สถานีรถไฟ สถานีรถ ท่เทียบเรือที่มีพื้นที่ส่วนใดของอาคารที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไปเกิน ๓๐๐ ตารางเมตร

(๒) สำนักงาน โรงมหรสพ โรงแรม หอประชุม สนามกีฬา ศูนย์การค้า ห้างสรรพสินค้าประเภทต่างๆที่มีพื้นที่ส่วนใดของอาคารที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไปเกิน ๒,๐๐๐ ตารางเมตร

ข้อ ๔ อาคารตามข้อ ๓ ต้องจัดให้มีป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ตามสมควร โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(๑) สัญลักษณ์รูปผู้พิการ

(๒) เครื่องหมายแสดงทางไปสู่สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา

(๓) สัญลักษณ์ หรือตัวอักษรแสดงประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา

ข้อ ๕ สัญลักษณ์รูปผู้พิการ เครื่องหมายแสดงทางไปสู่สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา และสัญลักษณ์หรือตัวอักษรแสดงประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ตามข้อ ๔ ให้เป็นสีขาวโดยพื้นป้ายเป็นสีน้ำเงิน หรือเป็นสีน้ำเงินโดยพื้นป้ายเป็นสีขาว

ข้อ ๖ ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ต้องมีความชัดเจน มองเห็นได้ง่าย ติดอยู่ในตำแหน่งที่ไม่ทำให้สับสน และต้องจัดให้มีแสงส่องสว่างเป็นพิเศษทั้งกลางวันและกลางคืน

ข้อ ๗ อาคารตามข้อ ๓ หากระดับพื้นภายในอาคาร หรือระดับพื้นภายในอาคารกับภายนอกอาคาร หรือระดับพื้นทางเดินภายนอกอาคารมีความต่างระดับกันเกิน ๒๐ มิลลิเมตรให้มีทางลาดหรือลิฟต์ระหว่างพื้นที่ต่างระดับกัน แต่ถ้ามีความต่างระดับกันไม่เกิน ๒๐ มิลลิเมตรต้องปาดมุมพื้นส่วนที่ต่างระดับกันไม่เกิน ๔๕ องศา

ข้อ ๘ ทางลาดให้มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (๑) พื้นผิวทางลาดต้องเป็นวัสดุที่ไม่ลื่น
- (๒) พื้นผิวของจุดต่อเนื่องระหว่างพื้นที่กับทางลาดต้องเรียบไม่สะดุด
- (๓) ความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า ๙๐๐ มิลลิเมตร ในกรณีที่ทางลาดมีความยาวของทุกช่วงรวมกันตั้งแต่ ๖,๐๐๐ มิลลิเมตร ขึ้นไป ต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ มิลลิเมตร
- (๔) มีพื้นที่หน้าทางลาดเป็นที่ว่างยาวไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ มิลลิเมตร
- (๕) ทางลาดต้องมีความลาดชันไม่เกิน ๑:๑๒ และมีความยาวช่วงละไม่เกิน ๖,๐๐๐ มิลลิเมตร ในกรณีที่ทางลาดยาวเกิน ๖,๐๐๐ มิลลิเมตร ต้องจัดให้มีชานพักยาวไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ มิลลิเมตร คั่นระหว่างแต่ละช่วงของทางลาด

(๖) ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังกันให้ยกขอบสูงจากพื้นผิวของทางลาดไม่น้อยกว่า ๕๐ มิลลิเมตร และมีราวกันตก

(๗) ทางลาดที่มีความยาวตั้งแต่ ๒,๕๐๐ มิลลิเมตร ขึ้นไป ต้องมีราวจับทั้งสองด้าน โดยมีลักษณะดังต่อไปนี้

- (ก) ทำด้วยวัสดุเรียบมีความมั่นคงแข็งแรงไม่เป็นอันตรายในการจับและไม่ลื่น
- (ข) มีลักษณะกลม โดยมีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า ๓๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๔๐ มิลลิเมตร
- (ค) สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๘๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๙๐๐ มิลลิเมตร
- (ง) ราวจับด้านที่อยู่ติดผนังให้มีระยะห่างจากผนังไม่น้อยกว่า ๕๐ มิลลิเมตร มีความสูงจากจุดยึดไม่น้อยกว่า ๑๒๐ มิลลิเมตร และผนังบริเวณราวจับต้องเป็นผนังเรียบ
- (จ) ราวจับต้องยาวต่อเนื่อง และส่วนที่ยึดติดกับผนังจะต้องไม่กีดขวางหรือเป็นอุปสรรคต่อการใช้ของคนพิการทางการมองเห็น
- (ฉ) ปลายของราวจับให้ยื่นเลยจากจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของทางลาดไม่น้อยกว่า ๓๐๐ มิลลิเมตร

(๘) มีป้ายแสดงทิศทาง ตำแหน่ง หรือหมายเลขชั้นของอาคารที่คนพิการทางการมองเห็นและคนชราสามารถทราบความหมายได้ ตั้งอยู่บริเวณทางขึ้นและทางลงของทางลาดที่เชื่อมระหว่างชั้นของอาคาร

(๙) ให้มีสัญลักษณ์รูปผู้พิการติดไว้ในบริเวณทางลาดที่จัดไว้ให้แก่ผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา

ข้อ ๙ อาคารตามข้อ ๓ ที่มีจำนวนชั้นตั้งแต่สองชั้นขึ้นไปต้องจัดให้มีลิฟต์หรือทางลาดสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราใช้ได้ระหว่างชั้นของอาคารลิฟต์สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราใช้ได้ต้องสามารถขึ้นลงได้ทุกชั้น มีระบบควบคุมลิฟต์สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราสามารถควบคุมได้เอง ใช้

งานได้อย่างปลอดภัย และจัดไว้ในบริเวณที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราสามารถใช้ได้สะดวกให้มีสัญลักษณ์ระบุผู้พิการติดไว้ที่ช่องประตูด้านนอกของลิฟต์ที่จัดไว้ให้ผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชราใช้ได้

ข้อ ๑๐ ลิฟต์ที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราใช้ได้ที่มีลักษณะเป็นห้องลิฟต์ต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) ขนาดของห้องลิฟต์ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า ๑,๑๐๐ มิลลิเมตร และยาวไม่น้อยกว่า ๑,๔๐๐ มิลลิเมตร

(๒) ช่องประตูลิฟต์ต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า ๙๐๐ มิลลิเมตร และต้องมีระบบแสงเพื่อป้องกันไม่ให้ประตูลิฟต์หนีผู้โดยสาร

(๓) มีพื้นผิวต่างสัมผัสบนพื้นบริเวณหน้าประตูลิฟต์กว้าง ๓๐๐ มิลลิเมตร และยาว ๙๐๐ มิลลิเมตร ซึ่งอยู่ห่างจากประตูลิฟต์ไม่น้อยกว่า ๓๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๖๐๐ มิลลิเมตร

(๔) ปุ่มกดเรียกลิฟต์ ปุ่มบังคับลิฟต์ และปุ่มสัญญาณแจ้งเหตุฉุกเฉินต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

(ก) ปุ่มล่างสุดอยู่สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๙๐๐ มิลลิเมตร ปุ่มบนสุดอยู่สูงจากพื้นไม่เกินกว่า ๑,๒๐๐ มิลลิเมตร และห่างจากมุมภายในห้องลิฟต์ไม่น้อยกว่า ๔๐๐ มิลลิเมตร ในกรณีที่ห้องลิฟต์มีขนาดกว้างและยาวน้อยกว่า ๑,๕๐๐ มิลลิเมตร

(ข) มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า ๒๐ มิลลิเมตร มีอักษรเบรลล์กำกับไว้ทุกปุ่มเมื่อกดปุ่มจะต้องมีเสียงดังและมีแสง

(ค) ไม่มีสิ่งกีดขวางบริเวณที่กดปุ่มลิฟต์

(๕) มีราวจับโดยรอบภายในลิฟต์ โดยราวมีลักษณะตามที่กำหนดในข้อ ๘ (๗) (ก)

(ข) (ค) และ (ง)

(๖) มีตัวเลขและเสียงบอกตำแหน่งชั้นต่าง ๆ เมื่อลิฟต์หยุด และขึ้นหรือลง

(๗) มีป้ายแสดงหมายเลขชั้นและแสดงทิศทางบริเวณโถงหน้าประตูลิฟต์และติดอยู่ในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเจน

(๘) ในกรณีที่ลิฟต์ขัดข้องให้มีทั้งเสียงและแสงไฟเตือนภัยเป็นไฟกะพริบสีแดง เพื่อให้คนพิการทางการมองเห็นและคนพิการทางการได้ยินทราบ และให้มีไฟกะพริบสีเขียวเป็นสัญญาณให้คนพิการทางการได้ยินได้ทราบว่าผู้ที่อยู่ข้างนอกรับทราบแล้วว่าลิฟต์ขัดข้องและกำลังให้ความช่วยเหลืออยู่

(๙) มีโทรศัพท์แจ้งเหตุฉุกเฉินภายในลิฟต์ซึ่งสามารถติดต่อกับภายนอกได้ โดยต้องอยู่สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๙๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๑,๒๐๐ มิลลิเมตร

(๑๐) มีระบบการทำงานที่ทำให้ลิฟต์เลื่อนมาอยู่ตรงที่จอดชั้นระดับพื้นดินและประตูลิฟต์ต้องเปิดโดยอัตโนมัติเมื่อไฟฟ้าดับ

ข้อ ๑๑ อาคารตามข้อ ๓ ต้องจัดให้มีบันไดที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราใช้ได้ อย่างน้อยชั้นละ ๑ แห่ง โดยต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) มีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ มิลลิเมตร

(๒) มีชานพักทุกระยะในแนวตั้งไม่เกิน ๒,๐๐๐ มิลลิเมตร

(๓) มีราวบันไดทั้งสองข้าง โดยให้ราวมีลักษณะตามที่กำหนดในข้อ ๘ (๗)

(๔) ลูกตั้งสูงไม่เกิน ๑๕๐ มิลลิเมตร ลูกนอนเมื่อหักส่วนที่ขึ้นบันไดเลื่อนกันออกแล้วเหลือความกว้างไม่น้อยกว่า ๒๘๐ มิลลิเมตรและมีขนาดสม่ำเสมอตลอดช่วงบันได ในกรณีที่ขึ้นบันไดเลื่อนกันหรือมีลูกบันไดให้ระยะเหลือกันได้ไม่เกิน ๒๐ มิลลิเมตร

(๕) พื้นผิวของบันไดต้องใช้วัสดุที่ไม่ลื่น

(๖) ลูกตั้งบันไดห้ามเปิดเป็นช่องโถ่ง

(๗) มีป้ายแสดงทิศทาง ตำแหน่ง หรือหมายเลขชั้นของอาคารที่คนพิการทางการมองเห็นและคนชราสามารถทราบความหมายได้ ตั้งอยู่บริเวณทางขึ้นและทางลงของบันไดที่เชื่อมระหว่างชั้นของอาคาร

ข้อ ๑๒ อาคารตามข้อ ๓ ต้องจัดให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราอย่างน้อยตามอัตราส่วน ดังนี้

(๑) ถ้าจำนวนที่จอดรถตั้งแต่ ๑๐ คัน แต่ไม่เกิน ๕๐ คัน ให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราอย่างน้อย ๑ คัน

(๒) ถ้าจำนวนที่จอดรถตั้งแต่ ๕๑ คัน แต่ไม่เกิน ๑๐๐ คัน ให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราอย่างน้อย ๒ คัน

(๓) ถ้าจำนวนที่จอดรถตั้งแต่ ๑๐๑ คัน ขึ้นไป ให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชราอย่างน้อย ๒ คัน และเพิ่มขึ้นอีก ๑ คัน สำหรับทุก ๆ จำนวนรถ ๑๐๐ คันที่เพิ่มขึ้นเศษของ ๑๐๐ คัน ถ้าเกินกว่า ๕๐ คัน ให้คิดเป็น ๑๐๐ คัน

ข้อ ๑๓ ที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราให้จัดไว้ใกล้ทางเข้าออกอาคารให้มากที่สุด มีลักษณะไม่ขนานกับทางเดินรถ มีพื้นผิวเรียบ มีระดับเสมอกัน และมีสัญลักษณ์รูปผู้พิการนั่งเก้าอี้ล้ออยู่บนพื้นของที่จอดรถด้านที่ติดกับทางเดินรถ มีขนาดกว้างไม่น้อยกว่า ๙๐๐ มิลลิเมตร และยาวไม่น้อยกว่า ๙๐๐ มิลลิเมตร และมีป้ายขนาดกว้างไม่น้อยกว่า ๓๐๐ มิลลิเมตรและยาวไม่น้อยกว่า ๓๐๐ มิลลิเมตร ติดอยู่สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ มิลลิเมตร ในตำแหน่งที่เห็นได้ชัดเจน

ข้อ ๑๔ ที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราต้องเป็นพื้นที่สีเหลี่ยมผืนผ้า กว้างไม่น้อยกว่า ๒,๔๐๐ มิลลิเมตร และยาวไม่น้อยกว่า ๖,๐๐๐ มิลลิเมตร และจัดให้มีที่ว่างข้างที่จอดรถกว้างไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ มิลลิเมตร ตลอดความยาวของที่จอดรถ โดยที่ว่างดังกล่าวต้องมีลักษณะพื้นผิวเรียบและมีระดับเสมอกับที่จอดรถ ทางเข้าอาคาร ทางเดินระหว่างอาคาร และทางเชื่อมระหว่างอาคาร

ข้อ ๑๕ อาคารตามข้อ ๓ ต้องจัดให้มีทางเข้าอาคารเพื่อให้ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราเข้าใช้ได้โดยมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นพื้นผิวเรียบเสมอกัน ไม่ลื่น ไม่มีสิ่งกีดขวางหรือส่วนของอาคารยื่นล้ำออกมาเป็นอุปสรรคหรืออาจทำให้เกิดอันตรายต่อผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา

(๒) อยู่ในระดับเดียวกับพื้นถนนภายนอกอาคารหรือพื้นลานจอดรถ ในกรณีที่อยู่ต่างระดับต้องมีทางลาดที่สามารถขึ้นลงได้สะดวก และทางลาดนี้ให้อยู่ใกล้ที่จอดรถ

ข้อ ๑๖ ในกรณีที่อาคารตามข้อ ๓ หลายอาคารอยู่ภายในบริเวณเดียวกันที่มีการใช้อาคารร่วมกัน จะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม ต้องจัดให้มีทางเดินระหว่างอาคารนั้น และจากอาคารแต่ละอาคารนั้นไปสู่ทางสาธารณะ ลานจอดรถหรืออาคารที่จอดรถทางเดินตามวรรคหนึ่งต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) พื้นทางเดินต้องเรียบ ไม่ลื่น และมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ มิลลิเมตร

(๒) หากมีท่อระบายน้ำหรือรางระบายน้ำบนพื้นต้องมีฝาปิดสนิท ถ้าฝาเป็นแบบตะแกรงหรือแบบรูต้องมีขนาดของช่องตะแกรงหรือเส้นผ่านศูนย์กลางของรูกว้างไม่เกิน ๑๓ มิลลิเมตรแนวนอนหรือแนวของรางจะต้องขวางกับแนวทางเดิน

(๓) ในบริเวณที่เป็นทางแยกหรือทางเลี้ยวให้มีพื้นผิวต่างสัมผัส

(๔) ในกรณีที่มีสิ่งกีดขวางที่จำเป็นบนทางเดิน ต้องจัดให้อยู่ในแนวเดียวกัน โดยไม่กีดขวางทางเดินและจัดให้มีพื้นผิวต่างสัมผัสหรือมีการกันเพื่อให้ทราบก่อนถึงสิ่งกีดขวาง และอยู่ห่างสิ่งกีดขวางไม่น้อยกว่า ๓๐๐ มิลลิเมตร

(๕) ป้ายหรือสิ่งอื่นใดที่แขวนอยู่เหนือทางเดิน ต้องมีความสูงจากพื้นทางเดินไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ มิลลิเมตร

(๖) ในกรณีที่พื้นทางเดินกับพื้นถนนมีระดับต่างกัน ให้มีพื้นลาดที่มีความลาดชันไม่เกิน ๑:๑๐

ข้อ ๑๗ อาคารตามข้อ ๓ ที่มีทางเชื่อมระหว่างอาคาร ต้องมีผนังหรือราวกันตกทั้งสองด้าน โดยมีราวจับซึ่งมีลักษณะตามข้อ ๘ (๗) (ก) (ข) (ค) (ง) และ (จ) ที่ผนังหรือราวทางเดินซึ่งมีลักษณะตามข้อ ๑๖ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) ข้อ ๑๘ ประตูของอาคารตามข้อ ๓ ต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) เปิดปิดได้ง่าย

(๒) หากมีธรณีประตู ความสูงของธรณีประตูต้องไม่เกินกว่า ๒๐ มิลลิเมตร และให้ขอบทั้งสองด้านมีความลาดเอียงไม่เกิน ๔๕ องศา เพื่อให้เก้าอี้ล้อหรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราที่ใช้อุปกรณ์ช่วยเดินสามารถข้ามได้สะดวก

(๓) ช่องประตูต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า ๙๐๐ มิลลิเมตร

(๔) ในกรณีที่ประตูเป็นแบบบานเปิดผลักเข้าออก เมื่อเปิดออกสู่ทางเดินหรือระเบียงต้องมีพื้นที่ว่างขนาดกว้างไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ มิลลิเมตร และยาวไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ มิลลิเมตร

(๕) ในกรณีที่ประตูเป็นแบบบานเลื่อนหรือแบบบานเปิดให้มีมือจับที่มีขนาดเท่ากับราวจับตามข้อ ๘

(๖) ในกรณีที่ประตูเป็นกระจกหรือลูกฟักเป็นกระจก ให้ติดเครื่องหมายหรือแถบสีที่สังเกตเห็นได้ชัด

(๗) อุปกรณ์เปิดปิดประตูต้องเป็นชนิดก้านบิดหรือแกนผลัก อยู่สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๑,๒๐๐ มิลลิเมตร

(๗) (ข) ในแนวดิ่งทั้งด้านในและด้านนอกของประตูซึ่งมีปลายด้านบนสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ มิลลิเมตร และปลายด้านล่างไม่เกิน ๘๐๐ มิลลิเมตร ในกรณีที่เป็นประตูบานเปิดออกให้มีราวจับตามแนวนอนด้านในประตู และในกรณีที่ประตูบานเปิดเข้าให้มีราวจับตามแนวนอนด้านนอกประตู ราวจับดังกล่าวให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๘๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๙๐๐ มิลลิเมตร ยาวไปตามความกว้างของประตู

ประตูตามวรรคหนึ่งต้องไม่ติดตั้งอุปกรณ์ชนิดที่บังคับให้บานประตูปิดได้เองที่อาจทำให้ประตูหนีบหรือกระแทกผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา

ข้อ ๑๙ ข้อกำหนดตามข้อ ๑๘ ไม่ใช่บังคับกับประตูหนีไฟและประตูเปิดปิดโดยใช้ระบบอัตโนมัติ

ข้อ ๒๐ อาคารตามข้อ ๓ ที่จัดให้มีห้องส้วมสำหรับบุคคลทั่วไป ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราเข้าใช้ได้อย่างน้อย ๑ ห้องในห้องส้วมนั้นหรือจะจัดแยกออกมาอยู่ในบริเวณเดียวกันกับห้องส้วมสำหรับบุคคลทั่วไปก็ได้สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราเข้าใช้ได้อย่างน้อย ๑ ห้อง

ข้อ ๒๑ ห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ต้องมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) มีพื้นที่ว่างภายในห้องส้วมเพื่อให้เก้าอี้ล้อสามารถหมุนตัวกลับได้ซึ่งมีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ มิลลิเมตร

(๒) ประตูของห้องที่ตั้งโถส้วมเป็นแบบบานเปิดออกสู่ภายนอก โดยต้องเปิดค้างได้ไม่น้อยกว่า ๙๐ องศา หรือเป็นแบบบานเลื่อน และมีสัญลักษณ์รูปผู้พิการติดไว้ที่ประตูด้านหน้าห้องส้วม ลักษณะของประตูนอกจากที่กล่าวมาข้างต้น ให้เป็นไปตามที่กำหนดในหมวด ๖

(๓) พื้นห้องส้วมต้องมีระดับเสมอกับพื้นภายนอก ถ้าเป็นพื้นต่างระดับต้องมีลักษณะเป็นทางลาดตามหมวด ๒ และวัสดุปูพื้นห้องส้วมต้องไม่ลื่น

(๔) พื้นห้องส้วมต้องมีความลาดเอียงเพียงพอไปยังช่องระบายน้ำทิ้งเพื่อที่จะไม่ให้น้ำขังบนพื้น

(๕) มีโถส้วมชนิดนั่งราบ สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๔๕๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๕๐๐ มิลลิเมตร มีพนักพิงหลังที่ให้ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราที่ไม่สามารถนั่งทรงตัวได้เองใช้พิงได้และที่ปล่อยน้ำเป็นชนิดคันโยก ปุ่มกดขนาดใหญ่หรือชนิดอื่นที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราสามารถใช้ได้อย่างสะดวก มีด้านข้างด้านหนึ่งของโถส้วมอยู่ชิดผนังโดยมีระยะห่างวัดจากกึ่งกลางโถส้วมถึงผนังไม่น้อยกว่า ๔๕๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๕๐๐ มิลลิเมตร ต้องมีราวจับที่ผนัง ส่วนด้านที่ไม่ชิดผนังให้มีที่ว่างมากพอให้ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราที่นั่งเก้าอี้ล้อเลื่อน สามารถเข้าไปใช้โถส้วมได้โดยสะดวก ในกรณีที่ด้านข้างของโถส้วมทั้งสองด้านอยู่ห่างจากผนังเกิน ๕๐๐ มิลลิเมตร ต้องมีราวจับที่มีลักษณะตาม (๓)

(๖) มีราวจับบริเวณด้านที่ชิดผนังเพื่อช่วยในการพยุงตัว เป็นราวจับในแนวนอน และแนวดิ่ง โดยมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(ก) ราวจับในแนวนอนมีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๖๕๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๗๐๐ มิลลิเมตร และให้ยื่นล้ำออกมาจากด้านหน้าโถส้วมอีกไม่น้อยกว่า ๒๕๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๓๐๐ มิลลิเมตร

(ข) ราวจับในแนวดิ่งต่อจากปลายของราวจับในแนวนอนด้านหน้าโถส้วมมีความยาววัดจากปลายของราวจับในแนวนอนขึ้นไปอย่างน้อย ๖๐๐ มิลลิเมตรราวจับตาม (๖) (ก) และ (ข) อาจเป็นราวต่อเนื่องกันก็ได้

(๗) ด้านข้างโถส้วมด้านที่ไม่ชิดผนังให้มีราวจับติดผนังแบบพับเก็บได้ในแนวราบเมื่อกางออกให้มีระบบล็อกที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราสามารถปลดล็อกได้ง่าย มีระยะห่างจากขอบของโถส้วมไม่น้อยกว่า ๑๕๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๒๐๐ มิลลิเมตร และมีความยาวไม่น้อยกว่า ๕๕๐ มิลลิเมตร

(๘) นอกเหนือจากราวจับตาม (๖) และ (๗) ต้องมีราวจับเพื่อนำไปสู่สุขภัณฑ์อื่น ๆ ภายในห้องส้วมมีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๘๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๙๐๐ มิลลิเมตร

(๙) ติดตั้งระบบสัญญาณแสงและสัญญาณเสียงให้ผู้ที่อยู่ภายนอกแจ้งภัยแก่ผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชรา และระบบสัญญาณแสงและสัญญาณเสียงให้ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราสามารถแจ้งเหตุหรือเรียกหาผู้ช่วยในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินไว้ในห้องส้วม โดยมีปุ่มกดหรือปุ่มสัมผัสให้สัญญาณทำงานซึ่งติดตั้งอยู่ในตำแหน่งที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราสามารถใช้งานได้สะดวก

(๑๐) มีอ่างล้างมือโดยมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(ก) ใต้อ่างล้างมือด้านที่ติดผนังไปจนถึงขอบอ่างเป็นที่ว่าง เพื่อให้เก้าอี้ล้อสามารถสอดเข้าไปได้ โดยขอบอ่างอยู่ห่างจากผนังไม่น้อยกว่า ๔๕๐ มิลลิเมตร และต้องอยู่ในตำแหน่งที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราเข้าประชิดได้โดยไม่มีสิ่งกีดขวาง

(ข) มีความสูงจากพื้นถึงขอบบนของอ่างไม่น้อยกว่า ๗๕๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๘๐๐ มิลลิเมตร และมีราวจับในแนวนอนแบบพับเก็บได้ในแนวดิ่งทั้งสองข้างของอ่าง

(ค) ก๊อกน้ำเป็นชนิดก้านโยกหรือก้านกดหรือก้านหมุนหรือระบบอัตโนมัติ

ข้อ ๒๒ ในกรณีที่ห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา อยู่ภายในห้องส้วมที่จัดไว้สำหรับบุคคลทั่วไป และมีทางเข้าก่อนถึงตัวห้องส้วม ต้องจัดให้ห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราอยู่ในตำแหน่งที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก

ห้องส้วมสำหรับบุคคลทั่วไปตามวรรคหนึ่ง หากได้จัดสำหรับผู้ชายและผู้หญิง ต่างหากจากกันให้มีอักษรเบรลล์ แสดงให้รู้ว่าเป็นห้องส้วมชายหรือหญิง ติดไว้ที่ผนังข้างทางเข้าในตำแหน่งที่สามารถสัมผัสได้ด้วย

ข้อ ๒๓ ในกรณีที่ห้องส้วมสำหรับผู้ชาย ที่มีใช้ห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราตามข้อ ๒๐ และข้อ ๒๑ ให้มีที่ถ่ายปัสสาวะที่มีระดับเสมอพื้นอย่างน้อย ๑ ที่ โดยมีราวจับในแนวนอนอยู่ด้าน บนของที่ถ่ายปัสสาวะยาวไม่น้อยกว่า ๕๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๖๐๐ มิลลิเมตรมีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๑,๒๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๑,๓๐๐ มิลลิเมตร และมีราวจับด้านข้างของที่ถ่ายปัสสาวะทั้งสองข้าง มีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๘๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๑,๐๐๐ มิลลิเมตร ซึ่งยื่นออกมาจากผนังไม่น้อยกว่า ๕๕๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๖๐๐ มิลลิเมตร

ข้อ ๒๔ ราวจับห้องส้วมให้มีลักษณะตามที่กำหนดในข้อ ๘ (๗) (ก) และ (ข)

ข้อ ๒๕ อาคารตามข้อ ๓ ต้องจัดให้มีพื้นผิวต่างสัมผัสสำหรับคนพิการทางการมองเห็นที่พื้นบริเวณต่างระดับที่มีระดับต่างกันเกิน ๒๐๐ มิลลิเมตร ที่ทางขึ้นและทางลงของทางลาดหรือบันได ที่พื้นด้านหน้าและด้านหลังประตูทางเข้าอาคาร และที่พื้นด้านหน้าของประตูห้องส้วม โดยมีขนาดกว้าง ๓๐๐ มิลลิเมตร และมีความยาวเท่ากับและขนานไปกับความกว้างของช่องทางเดินของพื้นต่างระดับ ทางลาด บันได หรือประตู และขอบของพื้นผิวต่างสัมผัส อยู่ห่างจากจุดเริ่มต้นของทางขึ้นหรือทางลงของพื้นต่างระดับ ทางลาด บันได หรือประตูไม่น้อยกว่า ๓๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน ๓๕๐ มิลลิเมตร ในกรณีของสถานีขนส่งมวลชน ให้ขอบนอกของพื้นผิวต่างสัมผัสอยู่ห่างจากขอบของทางลาดไม่น้อยกว่า ๖๐๐ มิลลิเมตร แต่ไม่เกินกว่า ๖๕๐ มิลลิเมตร

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๒๙ อาคารที่มีอยู่ก่อน หรือได้รับอนุญาตหรือได้ยื่นขออนุญาตก่อสร้าง หรือดัดแปลงอาคารหรือได้แจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นและได้ดำเนินการตามมาตรา ๓๙ ทวิ แล้ว ก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้

ข้อ ๓๐ การดัดแปลงอาคารสำหรับอาคารที่ได้รับยกเว้นตามข้อ ๒๙ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามกฎ กระทรวงนี้ ทั้งนี้ ภายใต้งบเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) ไม่เป็นการเพิ่มพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นเกินร้อยละสองของพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นที่ได้รับอนุญาตไว้ก่อนกฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

(๒) ไม่เป็นการเพิ่มความสูงของอาคาร

(๓) ไม่เป็นการเพิ่มพื้นที่ปกคลุมดิน

(๔) ไม่เป็นการเปลี่ยนตำแหน่งหรือขอบเขตของอาคารให้ผิดไปจากที่ได้รับอนุญาตไว้ก่อนกฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

การดัดแปลงอาคารที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขในวรรคหนึ่ง หรือการเปลี่ยนการใช้อาคาร ที่เข้าลักษณะ
อาคารตามข้อ ๓ ต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราตามข้อ ๔ ข้อ ๕
ข้อ ๖ ข้อ ๑๒ ข้อ ๑๓ ข้อ ๑๔ ข้อ ๑๕ ข้อ ๑๘ ข้อ ๑๙ ข้อ ๒๐ ข้อ ๒๑ ข้อ ๒๒ ข้อ ๒๓ ข้อ ๒๔ และข้อ ๒๕

บทที่ ๓

รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

รายละเอียดทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานด้านอาคารสถานที่ ทั้งงานด้านสถาปัตยกรรม งานด้านวิศวกรรมโครงสร้าง งานด้านไฟฟ้า งานด้านสุขาภิบาล งานด้านเครื่องกล และงานด้านครุภัณฑ์ซึ่งเป็นรายละเอียดขั้นพื้นฐานโดยทั่วไป วัสดุอุปกรณ์ที่ระบุไว้ในเอกสารเล่มนี้สามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณสมบัติดีกว่า รายงานนี้เพื่อกำหนดเป็นข้อเสนอแนะเท่านั้น

วัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ประกอบอาคาร(ด้านสถาปัตยกรรม)

พื้น

- พื้นอาคารโดยทั่วไป ที่มีผิวพื้นเรียบ ไม่เก็บฝุ่น ทำความสะอาดดูแลรักษาง่าย เช่น พื้นหินขัด หรือปูกระเบื้องเคลือบ
- พื้นอาคารส่วนสำนักงาน ห้องประชุม ห้องสมุด ที่ไม่ต้องการความแข็งแรงต่าง เดินไม่เกิดเสียงดังมาก เช่น พื้นกระเบื้องยาง
- พื้นห้องน้ำ ปูด้วยกระเบื้องเคลือบสำหรับปูพื้น ชนิดไม่ลื่น หรือมีTEXTURE
- พื้นทางลาด ที่จอดรถเข็น เปลอนอน ที่ไม่ต้องการให้เกิดความลื่น เช่น พื้นผิวหินล้าง พื้นทรายล้าง
- พื้นต่างระดับ ต้องทำเป็นทางลาด สำหรับรถเข็นและคนพิการ

ผนัง

- ผนังอาคารโดยทั่วไป ที่มีผิวเรียบ มีความแข็งแรง ดูแลรักษาง่าย เช่น ผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบทาสี หรือผนังที่จำเป็นต้องทำความสะอาดบ่อย ทนต่อการขีดถู ทำความสะอาด อาจปูกระเบื้องเคลือบ หรือทาสีพิเศษ เช่น สี EPOXY สี CHLORINATED RUBBER เป็นต้น
- ผนังอาคารห้องประชุม สำนักงาน หรือส่วนที่ต้องการปรับปรุงดัดแปลงบ่อย ควรใช้ผนังสำเร็จรูป เช่น ผนังยิปซัมบอร์ด ผนังสตรามิตบอร์ด ผนังกระจก หรือผนังอลูมิเนียม เป็นต้น
- ผนังห้องน้ำ ปูกระเบื้องเคลือบสำหรับปูผนัง
- ผนังห้องผ่าตัด ห้องคลอด ปูกระเบื้องเคลือบ
- ผนังห้องพิเศษ ป้องกันรังสี ก่ออิฐเต็มแผ่น

เพดาน

- เพดานโดยทั่วไป ที่มีผิวเรียบ ไม่เก็บฝุ่น ดูแลทำความสะอาดง่าย เช่น ฝ้าเพดานยิปซัมบอร์ดฉาบเรียบ
- เพดานบริเวณที่มีความชื้นสูง เป็นฝ้าเพดานกระเบื้องแผ่นเรียบ หรือวีวบอร์ด
- เพดานห้องน้ำ ที่มีการเดินท่อ เพื่อความสะดวกในการซ่อมท่อ ควรเป็นฝ้าเพดานโครงคร่าวอลูมิเนียมทึบ ฝ้าเป็นกระเบื้องแผ่นเรียบ หรือ วีวบอร์ด
- เพดานห้องเก็บยา กรณีที่อยู่ใต้หลังคาที่เป็นวัสดุไม่ใช่อลูมิเนียม ต้องติดเหล็กดัดกันขโมย

ประตู

- วงกบโดยทั่วไปเป็นไม้ เหล็กหรืออลูมิเนียม
- ประตูทั่วไป เป็นบานเปิดเดี่ยว ขนาดบานกว้างอย่างน้อย ๐.๘๐ เมตร

- ประตูทั่วไป เป็นบานเปิดเดี่ยว ขนาดบานกว้างอย่างน้อย ๐.๘๐ เมตร
- ประตูสำหรับคนใช้ รถเข็น รถเข็นคนพิการ ควรเป็นบานเปิดคู่ หรือบานเลื่อนขนาดบานกว้างรวมไม่น้อยกว่า ๑.๒๐ เมตร
- ประตูสำหรับห้องผ่าตัด ห้องคลอด ห้องอุบัติเหตุ หรือห้องอื่น ๆ ที่มีลักษณะการใช้งานคล้ายคลึงกัน ควรเป็นบานเปิดคู่ ขนาดบานกว้างรวมไม่น้อยกว่า ๑.๖๐ เมตร ติดวัสดุป้องกันการกระแทกจากเปลนอน
- ประตูเข้าห้องผ่าตัด ส่วนสะอาด ควรติดตั้งอุปกรณ์ปิด-เปิดบาน โดยใช้วิธีของร่างกายส่วนอื่น นอกจากใช้มือ เช่น ไหล่ ฯลฯ แทน
- ประตูห้องทั่วไป หรือห้องที่เก็บอุปกรณ์ทางการแพทย์ ห้องเก็บของ ควรคำนึงถึงวัสดุ อุปกรณ์ ที่เก็บไว้ ถ้าเป็นบานเดี่ยว ควรกว้างไม่น้อยกว่า ๐.๙๐ เมตร ถ้าเป็นบานเปิดคู่ขนาดบานควรกว้างไม่น้อยกว่า ๑.๖๐ เมตร เพื่อความสะดวกในการใช้งาน
- ประตูสำนักงาน ห้องประชุม เป็นบานเปิดคู่ ขนาดบานกว้างรวมไม่น้อยกว่า ๑.๖๐ เมตร
- ประตูห้องทำงาน ห้องพัก เป็นบานเปิดเดี่ยว ขนาดบานกว้างไม่น้อยกว่า ๐.๙๐ เมตร
- ประตูห้องน้ำ บานนอก เป็นบานเปิดเดี่ยว ขนาดกว้างไม่น้อยกว่า ๐.๙๐ เมตร บานใน (ห้องน้ำย่อยภายใน) เป็นบานเปิดเดี่ยว เปิดออก ขนาดบานไม่น้อยกว่า ๐.๗๐ เมตร ควรเป็นบานกันน้ำ เช่น บานพีวีซี
- ประตูห้องน้ำเจ้าหน้าที่ ห้องน้ำคนไข้แยกโรค เป็นบานเปิดเดี่ยว ขนาดบานกว้างไม่น้อยกว่า ๐.๗๐ เมตร ควรเป็นบานกันน้ำ เช่น บานพีวีซีอุปกรณ์ประตูส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลทั่วไป ควรติดตั้งอุปกรณ์เพื่อเอื้อต่อผู้พิการด้วย เช่น ลูกบิด ประตู ควรเป็นแบบก้านบิดแทน

หน้าต่าง

- วงกบโดยทั่วไป เป็นไม้ เหล็ก หรืออลูมิเนียม
- หน้าต่างโดยทั่วไป เป็นหน้าต่างบานเปิด บานเกล็ดปรับมุม หรือบานเลื่อนตามความเหมาะสมกับการใช้งาน ขนาดบานตามความเหมาะสม
- ติดมุ้งลวดกันแมลง หรือเหล็กดัดกันขโมย แล้วแต่ประเภทของการใช้งานห้องนั้นๆ
- ไม่ควรใช้หน้าต่างบานเลื่อนหรือบานอลูมิเนียม ด้านริมนอกอาคารที่ไม่มีกันสาดหรือฝนสาดถึง
- หน้าต่างบานเลื่อนอลูมิเนียม ด้านริมอาคาร หน้าตัดวงกบล่างต้องมีขอบกันบานหลุดออกจากวงกบด้วย
- หน้าต่างบานเกล็ด ที่ด้านนอกเป็นทางสัญจร หรือใช้งาน ควรติดตั้งวัสดุ หรืออุปกรณ์ป้องกันการกระแทกบานด้วย

ช่องแสง

- ช่องแสงโดยทั่วไป เป็นกระจกติดตาย บานเกล็ด บานซ้อน บานกระทุ้ง
- ช่องแสงกระจกติดตาย รับแสงสว่าง อากาศไม่ถ่ายเท ทำความสะอาดง่าย
- ช่องแสงบานเกล็ด รับแสงสว่าง ระบายอากาศได้ดี ต้องมีการป้องกันแมลง ทำความสะอาดง่าย

- ช่องแสงบานซ้อน รับแสงสว่าง ระบายอากาศ ทำความสะอาดค่อนข้างยาก
- ช่องแสงบานกระทุ้ง รับแสงสว่าง อากาศถ่ายเทได้ดี เปิดยากเนื่องจากอยู่ระดับสูง ทำความสะอาดง่ายพอสมควร

สภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร

๑. ทางเข้า – ออกโรงพยาบาล

- ๑.๑ มีความกว้างของช่องทางที่เหมาะสมกับลักษณะการเข้า – ออกของยานพาหนะ
- ๑.๒ สามารถมองเห็นได้ชัดเจนจากถนนสาธารณะ
- ๑.๓ มีดวงโคมส่องสว่างในเวลากลางวัน

๒. ป้ายนำทาง ป้ายจราจร ป้ายชื่อโรงพยาบาล ป้ายอาคาร

- ๒.๑ มีป้ายนำทางบอกทิศทางและระยะทาง สู่วิทยาลัย ซึ่งทำด้วยวัสดุที่คงทนถาวร มีขนาดที่เหมาะสม ติดตั้งริมถนนสาธารณะสายหลักเป็นระยะตามความเหมาะสมก่อนถึงโรงพยาบาล ในตำแหน่งที่มองเห็นได้ชัดเจนทั้งในกลางวันและเวลากลางคืน
- ๒.๒ มีป้ายชื่อโรงพยาบาล ป้ายชื่ออาคาร ที่จำเป็นต่อการให้บริการ ซึ่งทำด้วยวัสดุที่คงทนถาวร มีขนาดเหมาะสม ติดตั้งอย่างมั่นคงแข็งแรงในตำแหน่งที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน ทั้งในกลางวันและเวลากลางคืน
- ๒.๓ มีป้ายจราจรภายในโรงพยาบาล ซึ่งทำด้วยวัสดุที่คงทนถาวร มีขนาดที่เหมาะสม ติดตั้งริมถนนภายในโรงพยาบาล ณ ตำแหน่งที่เหมาะสม และมองเห็นได้ชัดเจน ทั้งในกลางวันและเวลากลางคืน
- ๒.๔ ป้ายนำทาง ป้ายจราจรภายในโรงพยาบาล ให้เป็นไปตามมาตรฐานของกรมทางหลวง

๓. ถนนภายใน และทางเดินเท้า

- ๓.๑ ถนนภายในโรงพยาบาลสำหรับรถยนต์ ต้องมีความกว้างที่เหมาะสมกับการจัดการจราจรภายใน และมีทางเดินเท้าแยกออกจากผิวการจราจรอย่างเด็ดขาด
- ๓.๒ พื้นผิวถนนเป็นผิวถาวร เช่น ผิวลาดยางหรือผิวคอนกรีต สามารถระบายน้ำฝนได้ดี
- ๓.๓ มุมการหักเลี้ยวของถนนภายในจะต้องสะดวกต่อการบังคับพวงมาลัย มีระยะมุมมองที่ชัดเจน ปราศจากสิ่งกีดขวางทางสายตา กรณีถนนมีมุมการหักเลี้ยวแคบ จะต้องมีการเสริม เพื่อความสะดวกและปลอดภัย เช่นติดตั้งกระจกโค้งสะท้อนภาพ หรือมีเจ้าหน้าที่กำกับการจราจร
- ๓.๔ มีความกว้างของทางเดินเท้าที่เหมาะสมสำหรับผู้สัญจรอย่างน้อย ๒ คนสามารถเดินสวนกันได้ และมีผิวพื้นที่ได้ระดับไม่ลื่น ในจุดที่ใช้เป็นทางข้ามถนนและมีความต่างระดับ จะต้องจัดทำส่วนลาดเอียงให้สามารถนำเก้าอี้เข็นคนไข้ หรือเตียงเข็นคนไข้ผ่านได้โดยสะดวก รวมทั้งจัดให้มีป้ายจราจรเตือนว่าเป็นทางข้าม ติดตั้งในตำแหน่งที่มองเห็นได้ชัดเจน รวมทั้งมีดวงโคมให้แสงสว่างในเวลา กลางคืนอย่างเหมาะสมและพอเพียง

๔. ทางลาด / ทางเดินเชื่อมระหว่างอาคาร

- ๔.๑ ทางลาด / ทางเดินเชื่อมระหว่างอาคารต้องมีระดับ ความลาดเอียง และความกว้างที่เหมาะสมต่อการเดินคนไข้ มีการติดตั้งราวมือจับ / ราวกันกระแทก ซึ่งทำจากวัสดุที่มีความคงทนถาวรอย่างมั่นคงแข็งแรง ในตำแหน่งที่เหมาะสมต่อการใช้งาน
- ๔.๒ ผิวพื้นทางลาด ทางเดินเชื่อมระหว่างอาคารต้องมีความคงทนถาวร เรียบ ไม่ลื่น และมีการระบายน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๔.๓ สามารถอำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้อาคารในทุกหน่วยบริการของโรงพยาบาล หรือผู้ป่วยทุกหอ รวมทั้งสามารถป้องกันแดดและฝนให้กับผู้ใช้ได้เป็นอย่างดี มีระบบให้แสงสว่างในเวลากลางวันในตำแหน่งที่เหมาะสมและพอเพียง

๕. ที่จอดรถยนต์และรถจักรยานยนต์

- ๕.๑ มีพื้นผิวที่ถาวร เช่น ผิวราดยาง หรือผิวคอนกรีตและสามารถระบายน้ำฝนได้ดี
- ๕.๒ มีการตีเส้นแบ่งแยกบริเวณที่จอดรถยนต์และรถจักรยานยนต์ออกจากบริเวณทางวิ่งของรถยนต์อย่างชัดเจน
- ๕.๓ มีจำนวนที่จอดรถยนต์และรถจักรยานยนต์พอเพียง และมีขนาดตามที่กำหนดใน พรบ.ควบคุมอาคาร โดยเฉพาะที่จอดรถยนต์สำหรับผู้พิการ ต้องอยู่ใกล้ประตูทางเข้าอาคารที่สุดและมีป้ายหรือเครื่องหมายแสดงไว้อย่างชัดเจน
- ๕.๔ มีระบบให้แสงสว่างในเวลากลางวันอย่างเหมาะสมและเพียงพอ
- ๕.๕ มีระบบระบายน้ำฝนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

๖. บริเวณรับ – ส่งผู้ป่วยหน้าอาคาร

- ๖.๑ มีที่จอดรถยนต์ชั่วคราวสำหรับรับ-ส่งผู้ป่วยบริเวณทางเข้าหลักหน้าอาคาร / แผนกผู้ป่วยนอก แผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉินและผู้ป่วยใน โดยจะต้องมีหลังคาปกคลุมเพื่อป้องกันแสงแดดและน้ำฝนได้เป็นอย่างดี รวมทั้งไม่มีสิ่งกีดขวางที่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย
- ๖.๒ พื้นบริเวณรับ-ส่งผู้ป่วยต้องเป็นพื้นผิวถาวร เรียบแต่ไม่ลื่น สามารถทำความสะอาดได้ง่าย
- ๖.๓ ระดับพื้นบริเวณรับ-ส่งผู้ป่วยต้องอยู่ในระดับเดียวกับผิวจราจร เพื่อความสะดวกในการเข้า – ออกรถยนต์และการใช้เก้าอี้เข็นเคลื่อนย้ายผู้ป่วย กรณีที่เป็นพื้นต่างระดับต้องจัดให้มีทางลาดที่เหมาะสม
- ๖.๔ บริเวณทางเข้าหลักของอาคารและบริเวณจอดเก้าอี้เข็น/เตียงเข็น ต้องมีพื้นที่กว้างขวางพอเพียงเหมาะสมกับปริมาณผู้มารับบริการรวมทั้งต้องมีหลังคาปกคลุมเพื่อป้องกันแสงแดดและน้ำฝนได้ดี และไม่มีสิ่งกีดขวางที่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย
- ๖.๕ มีการติดตั้งระบบไฟฟ้าแสงสว่างหรือดวงโคม ที่ให้แสงสว่างในเวลากลางวันได้อย่างพอเพียง สภาพของระบบไฟฟ้าและดวงโคมมีการติดตั้งอย่างมั่นคงแข็งแรง

๗. ระบบรักษาความปลอดภัย

- ๗.๑ มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำตามจุดต่าง ๆ ของโรงพยาบาลตามความเหมาะสม และมีจำนวนพอเพียงที่ผู้มารับบริการสามารถติดต่อได้ตลอดเวลา
- ๗.๒ มีระบบสื่อสารที่สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดเวลา

๘. ระบบเตือนภัย และป้องกันอุบัติเหตุในโรงพยาบาล

- ๘.๑ มีการวางแผนป้องกันอุบัติเหตุและมีการซ้อมแผนอย่างน้อย ๑ ครั้ง / ปี
- ๘.๒ มีระบบป้องกันและเตือนภัยที่เหมาะสมตามมาตรฐานวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย
- ๘.๓ มีอุปกรณ์ / เครื่องมือป้องกันและเตือนอุบัติเหตุเพียงพอ
- ๘.๔ มีการจัดเก็บอุปกรณ์ / เครื่องมือที่ปลอดภัย และมีการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง

๙. พื้นที่ว่างระหว่างอาคารและการจัดภูมิทัศน์

- ๙.๑ มีพื้นที่ว่างระหว่างอาคารตามที่กำหนดใน พรบ. ควบคุมอาคาร
- ๙.๒ มีการจัดภูมิทัศน์พื้นที่ว่างระหว่างอาคารให้ร่มรื่น และมีการบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอ

สภาพแวดล้อมภายในอาคาร

๑. ทางเข้า – ออกภายในอาคาร

- ๑.๑ บริเวณทางเข้า – ออกของอาคาร ต้องมีพื้นที่กว้างขวางพอเพียง เหมาะสมกับปริมาณผู้มารับบริการ รวมทั้งต้องมีหลังคาปกคลุมเพื่อป้องกันแสงแดดและน้ำฝนได้ดี ไม่มีสิ่งกีดขวางที่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย
- ๑.๒ พื้นบริเวณทางเข้า – ออกอาคาร ต้องเป็นพื้นผิวถาวร เรียบแต่ไม่ลื่น สามารถทำความสะอาดได้ง่ายและอยู่ในระดับเดียวกับผิวจราจร เพื่อความสะดวกในการใช้เก้าอี้เข็นเคลื่อนย้ายผู้ป่วย กรณีที่เป็นพื้นต่างระดับต้องจัดให้มีทางลาดที่เหมาะสม
- ๑.๓ ทางเข้า – ออกหลักของอาคาร ควรมองเห็นได้ชัดเจน กรณีเป็นพื้นต่างระดับควรมีทางลาดที่เหมาะสม ประตูหรือผนังที่เป็นกระจกใสต้องมีเครื่องหมายติดไว้ที่กระจกให้เป็นที่สังเกตได้ชัด
- ๑.๔ บริเวณทางเข้าหลักจัดให้มีเคาน์เตอร์ประชาสัมพันธ์ในตำแหน่งที่มองเห็นได้ชัดเจน
- ๑.๕ มีการติดตั้งระบบไฟฟ้าแสงสว่างหรือดวงโคม ที่ให้ความสว่างในเวลากลางวันได้อย่างพอเพียง สภาพของระบบไฟฟ้าและดวงโคมมีการติดตั้งอย่างมั่นคงแข็งแรง

๒. โถงพักคอย

- ๒.๑ มีพื้นที่กว้างขวางเพียงพอ เหมาะสมกับปริมาณผู้มารับบริการ มีพื้นผิวถาวร เรียบแต่ไม่ลื่น สามารถทำความสะอาดได้ง่าย
- ๒.๒ มีจำนวนที่นั่งพักคอยพอเพียง การจัดวางที่นั่งอยู่ในตำแหน่งที่ไม่กีดขวางทางสัญจร
- ๒.๓ มีการระบายอากาศดี มีแสงสว่างเหมาะสมและพอเพียง

๓. พื้นที่ใช้สอย

- ๓.๑ กรณีที่มีการให้บริการหลายลักษณะหรือหลายสาขารวมอยู่ในอาคารเดียวกัน จะต้องมีการแบ่งพื้นที่สำหรับการให้บริการในแต่ละสาขาเป็นส่วนอย่างชัดเจน โดยแต่ละสัดส่วนต้องมีพื้นที่และลักษณะตามมาตรฐานของการให้บริการนั้น ๆ
- ๓.๒ การจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยสำหรับให้บริการมีขนาดเหมาะสม เพียงพอต่อการใช้งานตามเกณฑ์มาตรฐานของการให้บริการนั้น ๆ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการและญาติตามความจำเป็น

๔. ทางสัญจรภายในอาคาร

- ๔.๑ ทางสัญจรไม่ว่าบริเวณใดภายในอาคารต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า ๐.๙๐ เมตร กรณีที่บริเวณดังกล่าวจำเป็นต้องมีการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย โดยเก้าอี้เข็น/เตียงเข็น

จะต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า ๒.๐๐ เมตรพร้อมทั้งติดตั้งราวมือจับ / ราวกันกระแทกที่มั่นคงแข็งแรงตลอดเส้นทาง

- ๔.๒ มีพื้นผิวถาวร เรียบแต่ไม่ลื่น สามารถทำความสะอาดได้ง่าย
- ๔.๓ ส่วนที่เป็นทางลาดจะต้องมีผิวพื้นที่ไม่ลื่น มีความลาดชันไม่เกิน ๑๕ องศา พร้อมทั้งติดตั้งราวจับเพื่อช่วยพยุงตัวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย
- ๔.๔ มีป้ายบอกทางที่ถาวร มองเห็นได้ชัดเจน พร้อมระบบให้แสงสว่างที่เหมาะสม
- ๔.๕ ไม่มีสิ่งขวางบนทางสัญจรหรือยื่นออกจากผนัง ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อผู้สัญจรมีการติดตั้งดวงโคมที่ให้แสงสว่างในเวลากลางคืนได้อย่างเหมาะสมเพียงพอ

๕. บันไดและทางหนีไฟ

- ๕.๑ มีผิวพื้น ผนังและราวบันไดอยู่ในสภาพเรียบร้อยสะดวกต่อการรักษาความสะอาด
- ๕.๒ มีความกว้างของช่องทางเหมาะสม สะดวกต่อการสัญจรตาม พรบ.ควบคุมอาคาร
- ๕.๓ มีป้ายบอกตำแหน่งบันไดและขึ้นพร้อมระบบให้แสงสว่างที่เหมาะสมซึ่งมองเห็นได้ชัดเจน
- ๕.๔ มีการติดตั้งดวงโคมที่ให้แสงสว่างในเวลากลางคืนได้อย่างเหมาะสมเพียงพอ
- ๕.๕ มีการติดตั้งดวงโคมส่องสว่างฉุกเฉินซึ่งทำงานโดยใช้พลังงานจากแบตเตอรี่หรือระบบไฟฟ้าสำรอง
- ๕.๖ มีระบบระบายอากาศที่เหมาะสม กรณีที่ใช้เป็นบันไดหนีไฟด้วย ต้องมีประตูที่สามารถกันไฟได้ พร้อมระบบอัดอากาศ
- ๕.๗ ช่องทางหนีไฟที่อยู่ในอาคารต้องมีผนังทุกด้านโดยรอบทำด้วยวัสดุที่ไม่ติดไฟ
- ๕.๘ ช่องทางหนีไฟต้องติดตั้งป้ายระบุอย่างชัดเจน
- ๕.๙ ประตูสู่ทางหนีไฟต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า ๙๐ เซนติเมตร สูงไม่น้อยกว่า ๒.๐๐ เมตร ทำด้วยวัสดุไม่ติดไฟ พร้อมทั้งติดตั้งอุปกรณ์บังคับบานให้ปิดเองได้ เพื่อป้องกันควันและเปลวไฟเข้าสู่ช่องทางหนีไฟ

๖. ทางลาด

- ๖.๑ มีผิวพื้นที่เรียบแต่ไม่ลื่น มีความปลอดภัยในการใช้งาน และสะดวกต่อการทำความสะอาด
- ๖.๒ มีความลาดชันไม่เกิน ๕ องศา ติดตั้งราวมือจับ / ราวกันตียงกระแทกที่ผนังด้านข้างในระดับที่เหมาะสม
- ๖.๓ มีการติดตั้งดวงโคมที่ให้แสงสว่างในเวลากลางคืนได้อย่างเหมาะสมเพียงพอ

๗. ลิฟต์

- ๗.๑ มีขนาดและจำนวนเหมาะสมกับการใช้งาน
- ๗.๒ กรณีต้องมีการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยด้วยเก้าอี้เข็นและ / หรือเตียงเข็น ห้องโดยสารและประตูต้องมีขนาดเหมาะสมและกว้างพอเพียงที่จะสามารถเข็นเก้าอี้และ/ หรือเตียงผู้ป่วยเข้าได้โดยสะดวก
- ๗.๓ ภายในห้องโดยสารต้องสะอาด สว่างไม่อับชื้น มีระบบระบายอากาศที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งมีระบบติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกได้ เมื่อเกิดเหตุขัดข้อง
- ๗.๔ เครื่องควบคุมการขึ้น – ลง ต้องมีการติดตั้งระบบ Safety Device และระบบ Automatic Rescue Device

- ๗.๕ อุปกรณ์ภายในอยู่ในสภาพดี และมีการซ่อมบำรุงอยู่เสมอ
- ๗.๖ บริเวณโถงหน้าลิฟต์มีพื้นที่กว้างเพียงพอต่อการพักรอสารถขึ้นเตียงผู้ป่วยสวนกันได้ และมีระบบให้แสงสว่างที่เหมาะสมเพียงพอ

๘. ป้ายชี้หน่วยงาน และป้ายบอกทาง

- ๘.๑ มีป้ายชี้หน่วยงานและห้องต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการให้บริการซึ่งทำด้วยวัสดุที่คงทนถาวรมีขนาดเหมาะสม ติดตั้งอย่างมั่นคงแข็งแรงในตำแหน่งที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน
- ๘.๒ มีป้ายนำทางภายในอาคารสู่อาคารและหน่วยงานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการให้บริการของโรงพยาบาล ทำด้วยวัสดุคงทนถาวร มีขนาดที่เหมาะสม รายละเอียดในแผ่นป้ายต้องแสดงชื่อแผนก / อาคารพร้อมลูกศรบอกทิศทางเป็นอย่างน้อย อาจมีภาพสัญลักษณ์สากลประจำแผนกเพิ่มเติมตามความจำเป็น โดยติดตั้งอย่างมั่นคงแข็งแรงในตำแหน่งสังเกตเห็นได้ชัดเจนทั้งในเวลากลางวัน
- ๘.๓ บริเวณโถงทั่วไปมีป้ายบอกทางออกฉุกเฉิน ป้ายหนีไฟ แสดงทิศทางออกที่มองเห็นอย่างชัดเจน

๙. ห้องน้ำ ห้องส้วม

- ๙.๑ มีห้องน้ำ ห้องส้วม แยกชาย - หญิง ทุกชั้นของอาคารในจำนวนที่เพียงพอต่อผู้ใช้บริการตามที่กำหนดใน พรบ. ควบคุมอาคาร
- ๙.๒ มีห้องน้ำ ห้องส้วมสำหรับผู้พิการ ในตำแหน่งที่เหมาะสม อย่างน้อย ๑ ห้องตามรายละเอียดในกฎกระทรวงที่ออกตามความใน พรบ. การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ ทุพพลภาพและคนชรา พ.ศ. ๒๕๔๕
- ๙.๓ พื้นและผนังกรุด้วยวัสดุที่ทำความสะอาดได้ง่าย และไม่ก่อให้เกิดอันตรายจากการลื่นล้ม
- ๙.๔ มีชนิดของสุขภัณฑ์และอุปกรณ์ประกอบที่จำเป็น เหมาะสมต่อการใช้งานติดตั้งในตำแหน่งที่เหมาะสมต่อการใช้งานและอยู่ในสภาพเรียบร้อย
- ๙.๕ มีระดับพื้นห้องที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงของผู้พิการ มีการปรับความเอียงลาดเพื่อระบายน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่มีน้ำขัง
- ๙.๖ มีระบบระบายอากาศที่เหมาะสม ไม่อับชื้น

๑๐. ครุภัณฑ์ประกอบอาคาร

- ๑๐.๑ มีการจัดวางครุภัณฑ์ที่เป็นระเบียบไม่กีดขวางสัญจร หรือการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยสะดวกต่อการใช้งาน
- ๑๐.๒ มีครุภัณฑ์ที่มั่นคง แข็งแรง ปลอดภัยต่อการใช้งานในจำนวนที่เหมาะสมและเพียงพอ
- ๑๐.๓ มีการดูแลบำรุงรักษาและซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอ

วิศวกรรมงานระบบประกอบอาคาร

๑. ระบบไฟฟ้ากำลัง

- ๑.๑ แนวการปักเสาพาดสายไฟฟ้าเป็นระเบียบเรียบร้อยและปลอดภัย
- ๑.๒ บริเวณรอบเสาโดยเฉพาะเสาที่มีหม้อแปลง (นั่งร้าน) มีพื้นที่เพียงพอต่อการซ่อมบำรุง

- ๑.๓ สายไฟฟ้ามีระยะห่างจากตัวอาคารที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายและมีความสูงจากผิวจราจรหรือทางเดินที่เหมาะสม โดยไม่กีดขวางและเป็นอันตรายต่อบุคคลทั่วไป
- ๑.๔ มีกระแสไฟฟ้าจ่ายให้กับอุปกรณ์ ที่ใช้กับผู้รับบริการได้อย่างเพียงพอตลอด ๒๔ ชั่วโมงตามมาตรฐานวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย
- ๑.๕ มีการติดตั้งแผงจ่ายไฟฟ้าหลักและตู้สวิตช์ตัดตอนอยู่ภายในห้องที่สร้างด้วยวัสดุทนไฟในตำแหน่งที่มองเห็น สามารถเข้าตรวจสอบได้ง่าย และอยู่ในสภาพยึดติดแน่นมั่นคง รวมทั้งมีสัญญาณเตือนในกรณีที่เกิดความผิดปกติหรือการทำงานของระบบไฟฟ้าขัดข้อง
- ๑.๖ การเดินสายไฟฟ้าต้องยึดแน่นหรือฝังในผนัง / ฝ้าเพดานอย่างเป็นระเบียบและมั่นคง
- ๑.๗ มีการตรวจสอบซ่อมบำรุงโดยบุคลากรที่มีความชำนาญอย่างสม่ำเสมอ และมีเจ้าหน้าที่ประจำมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่า ปวส. สาขาช่างไฟฟ้า ควบคุมระบบไฟฟ้าตลอดเวลา

๒. ระบบไฟฟ้าแสงสว่าง

- ๒.๑ มีการติดตั้งเสาไฟฟ้าแสงสว่างหรือดวงโคมที่ให้ความสว่างในเวลากลางวันได้อย่างพอเพียง สภาพของเสาไฟฟ้าและดวงโคมมีการติดตั้งอย่างมั่นคงแข็งแรง
- ๒.๒ มีค่าความเข้มของแสงสว่างเพียงพอและเหมาะสมต่อพื้นที่ใช้งาน เป็นไปตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๙ พ.ศ. ๒๕๓๗

๓. ระบบไฟฟ้าสำรองฉุกเฉิน

- ๓.๑ มีระบบไฟฟ้าสำรองฉุกเฉินโดยการทำงานของเครื่องกำเนิดไฟฟ้าซึ่งต้องสามารถเดินเครื่องได้ทันทีที่ระบบไฟฟ้ากำลังหลักหยุดทำงาน
- ๓.๒ มีการทดสอบการทำงานของเครื่องกำเนิดไฟฟ้าสำรองเป็นประจำให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานและมีน้ำมันสำรองสำหรับการเดินเครื่องอย่างเพียงพอ
- ๓.๓ เครื่องกำเนิดไฟฟ้าสำรองต้องอยู่ในห้องที่มิดชิด โดยอาจอยู่ภายในตัวอาคารหลักหรือเป็นอาคารต่างหาก มีการป้องกันแรงสั่นสะเทือนและเสียง มีประตูทางเข้า – ออกสะดวกและกว้างเพียงพอต่อการเคลื่อนย้ายหรือซ่อมบำรุง
- ๓.๔ ภายในอาคารซึ่งติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าสำรอง ต้องมีการระบายอากาศที่ดี ไม่มีกลิ่นอับชื้น และมีแสงสว่างเพียงพอในการตรวจสอบเครื่อง
- ๓.๕ ระดับแท่นเครื่องต้องอยู่สูงกว่าระดับน้ำท่วมมีรางระบายน้ำภายในห้องในตำแหน่งเหมาะสมหรือรอบแท่นเครื่องสำหรับระบายน้ำเวลาทำความสะอาดพื้น
- ๓.๖ เครื่องกำเนิดไฟฟ้ามีขนาดกำลังที่เหมาะสมและเพียงพอสามารถจ่ายกระแสไฟฟ้าสำรองให้กับดวงโคมและอุปกรณ์การแพทย์ที่จำเป็นในแผนกอุบัติเหตุ ผ่าตัด หอผู้ป่วยหนัก ห้องคลอด และคลังเลือดเป็นอย่างน้อย
- ๓.๗ บันได ทางสัญจร และหน่วยบริการอื่น ๆ อาจมีระบบไฟฟ้าแสงสว่างฉุกเฉินซึ่งใช้พลังงานจากแบตเตอรี่เพิ่มเติมตามความเหมาะสม
- ๓.๘ มีการบำรุงรักษาและทดสอบการทำงานของระบบเป็นประจำทุกสัปดาห์

๔. ระบบโทรศัพท์

- ๔.๑ แนวทางกรปิกเสภาพาดสายสายโทรศัพท์ เป็นระเบียบเรียบร้อยและปลอดภัย

- ๔.๒ สายโทรศัพท์ มีระยะห่างจากตัวอาคารที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายและมีความสูงจากผิวจราจรหรือทางเดินที่เหมาะสม ไม่กีดขวางและเป็นอันตรายต่อบุคคลทั่วไป
- ๔.๓ มีจำนวนโทรศัพท์ตามความเหมาะสม เพื่อใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกได้อย่างสะดวกรวดเร็ว เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

๕. ระบบเสียงตามสาย

มีระบบเสียงตามสาย ไว้สำหรับประกาศเรียก หรือแจ้งข้อมูลข่าวสารต่อทั้งเจ้าหน้าที่และ ผู้รับบริการได้สะดวก รวดเร็ว โดยติดตั้งในบริเวณโถงพักรอ ห้องนำห้องตรวจ และ ห้องทำงาน

๖. ระบบเรียกพยาบาล

มีระบบเรียกพยาบาลสำหรับติดต่อสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ป่วย เพื่อผู้ป่วยจะได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงที โดยติดตั้งที่ห้องพักรอผู้ป่วยและที่ทำงานพยาบาล

๗. ระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้

- ๗.๑ มีการติดตั้งระบบเตือนเพลิงไหม้ในทุกชั้นของอาคาร ประกอบด้วยอุปกรณ์ส่งสัญญาณที่สามารถส่งเสียงหรือสัญญาณให้คนภายในอาคารได้ยินหรือทราบอย่างทั่วถึงโดยการควบคุมด้วยมือหรือด้วยระบบอัตโนมัติในตำแหน่งที่เหมาะสม เช่น โถงพักรอ ห้องพักรอผู้ป่วย ห้องทำงาน เป็นต้น เพื่อป้องกันความเสียหายต่อทรัพย์สิน อาคารโรงพยาบาล และชีวิตเจ้าหน้าที่รวมทั้งผู้มารับบริการ
- ๗.๒ มีการดูแลตรวจสอบอุปกรณ์ต่าง ๆ ของระบบให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา

๘. ระบบดับเพลิง

- ๘.๑ มีเครื่องดับเพลิงชนิดที่สามารถดับเพลิงจาก วัสดุทั่วไป เช่น กระจก ไม้ เพลิงจากวัสดุไวไฟ เช่น น้ำมัน และเพลิงจากอุปกรณ์ไฟฟ้า เช่น ไฟฟ้าลัดวงจร (class A,B,C) ติดตั้งในระยะเข้าถึงสูงสุด ไม่เกิน ๒๓ เมตร ในสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลา
- ๘.๒ สำหรับอาคารขนาดกลาง ควรมีระบบดับเพลิงแบบสายฉีดน้ำดับเพลิงทุกชั้นในระยะครอบคลุม ๓๐ เมตร และมีหัวรับน้ำดับเพลิง ภายนอกอาคารที่ระดับพื้นดินที่รถดับเพลิงสามารถเข้าถึง
- ๘.๓ สำหรับอาคารขนาดใหญ่ จะต้องมียระบบดับเพลิงอัตโนมัติ เทียบเท่าระบบสปริงเกลอร์โดยมีเครื่องสูบน้ำดับเพลิงและปริมาณน้ำสำรองดับเพลิงตามกฎหมายควบคุมอาคาร
- ๘.๔ มีการดูแลตรวจสอบให้อุปกรณ์ต่าง ๆ ของระบบอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา

๙. ระบบประปา

- ๙.๑ มีระบบจ่ายน้ำประปาที่สะอาด ไม่ปนเปื้อนสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ไม่มีการรั่วซึม และมีปริมาณแรงดัน เพียงพอต่อการใช้งาน
- ๙.๒ มีระบบสำรองน้ำประปา ที่สามารถให้บริการได้ตลอดระยะเวลาการรักษา เช่น งานบริการทันตกรรม

๙.๓ ระบบสำรองน้ำประปา จะต้องไม่มีการรั่วซึม และติดตั้งในสถานที่เหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนต่อคุณภาพน้ำประปา เช่น ระดับผาถึงเก็บน้ำใต้ดินต้องสูงกว่าระดับรางระบายน้ำฝนทั่วไป

๙.๔ มีผาถึงสำหรับการตรวจสอบบำรุงรักษา ปิดมิดชิด มีกุญแจล็อก ป้องกันสัตว์แมลง หรือคนตกลงไปในถัง

๙.๕ มาตรฐาน พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศเทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ ระเบียบ คำสั่ง ข้อกำหนด คำแนะนำ หลักเกณฑ์ หนังสือ กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องหรือบังคับใช้ให้ยึดถือและปฏิบัติตาม โดยให้ใช้ฉบับล่าสุดเป็นหลัก มีดังนี้

๙.๕.๑ มาตรฐานการเดินท่อภายในอาคาร ของวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย

๙.๕.๒ มาตรฐานการป้องกันอัคคีภัย ของวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย

๙.๕.๓ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.)

๙.๖ ระบบประปา ให้ใช้รายละเอียดขนาดท่อ ดังต่อไปนี้

● สำหรับระบบถังน้ำล้าง (Flush Tank)

ขนาดของท่อ	สุขภัณฑ์ไม่เกิน
๓/๔ นิ้ว	๔ ที่
๑ นิ้ว	๖ ที่
๑ ๑/๒ นิ้ว	๒๘ ที่

● สำหรับระบบประตุน้ำล้าง (Flush Valve)

ขนาดของท่อ	สุขภัณฑ์ไม่เกิน
๑ นิ้ว	๑ ที่
๑ ๑/๒ นิ้ว	๑๐ ที่
๒ นิ้ว	๑๕ ที่

๙.๗ ระบบสุขาภิบาล ท่อส้วม ท่อน้ำทิ้ง และท่อระบายอากาศ ให้ถือปฏิบัติดังนี้

- ท่อส้วม ท่อขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๐๐ มิลลิเมตร (๔ นิ้ว) รับส้วมได้ไม่เกิน ๖ ที่นั่ง ถ้ารับส้วมเกิน ๖ ที่นั่งให้ใช้ท่อขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๕๐ มิลลิเมตร (๖ นิ้ว) ท่อปัสสาวะ ท่อขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๖๕ มิลลิเมตร (๒ ๑/๒ นิ้ว) รับที่ปัสสาวะไม่เกิน ๓ ที่
- ท่อน้ำทิ้ง ท่อทั่วไปแต่ละจุดที่เดินใต้พื้นห้องน้ำ ใช้ท่อขนาดดังต่อไปนี้
- ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๕๐ มิลลิเมตร (๒") รับอ่างน้ำทิ้ง หรือระบายน้ำทิ้งที่พื้นไม่เกิน ๒ ที่
- ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๘๐ มิลลิเมตร (๓") รับอ่างน้ำทิ้ง หรือระบายน้ำทิ้งที่พื้นไม่เกิน ๑๒ ที่
- ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๐๐ มิลลิเมตร (๔") รับอ่างน้ำทิ้ง หรือระบายน้ำทิ้งที่พื้นไม่เกิน ๒๕ ที่
- ท่อระบายอากาศที่ต่อจากท่อส้วม ขนาด Dia. ๖" ต้องมีขนาดท่อระบายอากาศไม่เล็กกว่า ๒ ๑/๒"

- ท่อระบายอากาศที่ต่อจากท่อส้วม ขนาด Dia. ๔” ต้องมีขนาดท่อระบายอากาศไม่เล็กกว่า ๒”
- ท่อระบายอากาศที่ต่อจากท่อส้วม หรือท่อน้ำทิ้งจะต้องต่อเข้ากับส่วนบนของท่อเหนือระดับน้ำสูงสุดของเครื่องสุขภัณฑ์ที่ระบายน้ำลงสู่ท่อดังกล่าว เป็นท่ออากาศแนวดิ่งไม่น้อยกว่า ๑๐๐ มม. ก่อนที่จะเป็นทิศทางของท่ออากาศเป็นแนวระดับหรือก่อนที่จะต่อเข้ากับท่อระบายอากาศร่วม
- ในกรณีที่หลังคานั้นต้องการใช้เพื่อวัตถุประสงค์อย่างอื่นด้วย ท่อระบายอากาศจะต้องโผล่เหนือหลังคาไม่น้อยกว่า ๑ เมตร
- ท่อระบายอากาศที่โผล่เหนือหลังคานั้น จะต้องไม่ทำให้หลังคารั่วซึมได้ และปลายของท่อจะต้องไม่ระบายอากาศเข้าสู่อาคารหรือใกล้ประตูหน้าต่างหรือช่องลมของอาคารนั้น หรืออาคารอื่น ท่อระบายอากาศต้องต่อให้ออกไปนอกอาคาร ปลายโผล่พ้นชายคาลักษณะเป็นข้อต่อสามทางและมีข้อบอกไว้ เพื่อกันฝนพร้อมติดตั้งเกรงตาถึกันแมลง

๑๐. ระบบระบายน้ำ

- ๑๐.๑ มีระบบรวบรวมน้ำทิ้งที่ไม่ก่อให้เกิดการแพร่หรือสะสมเชื้อโรคทั้งทางน้ำและอากาศ
- ๑๐.๒ มีระบบการระบายน้ำฝนจากอาคารสู่ระบบระบายน้ำฝนรวมอย่างเหมาะสม เช่น รางระบายน้ำรอบอาคาร บ่อพักระบายน้ำฝนด้านข้างถนน โดยมีความลาดเอียงเพียงพอที่ไม่ก่อให้เกิดการตกตะกอนในท่อหรือราง
- ๑๐.๓ มีระบบรวบรวมปริมาณน้ำฝนที่เหมาะสมและระบบหน่วงน้ำฝนก่อนปล่อยออกสู่แหล่งระบายน้ำสาธารณะ
- ๑๐.๔ มีบ่อดักขยะของระบบระบายน้ำฝน ก่อนปล่อยออกสู่แหล่งระบายน้ำสาธารณะ
- ๑๐.๕ มีการแยกประเภทท่อต่าง ๆ ตามระบบการใช้งานอย่างชัดเจน เช่น ท่อส้วม ท่อน้ำทิ้งท่อระบายน้ำฝน ท่อระบายน้ำจากเครื่องปรับอากาศ โดยไม่มีการรั่วซึม
- ๑๐.๖ ไม่มีบริเวณน้ำขังที่ก่อให้เกิดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง หรือแมลงพาหะต่าง ๆ หรือก่อให้เกิดอันตรายในการสัญจรของผู้ให้และใช้บริการ

๑๑. ระบบบำบัดน้ำเสีย

มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือแยกเฉพาะอาคารที่มีประสิทธิภาพ สามารถรองรับปริมาณน้ำเสียและบำบัดได้ตามมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งที่กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมและกระทรวงสาธารณสุขกำหนด

๑๒. การจัดเก็บและกำจัดขยะ

- ๑๒.๑ มีการแยกการจัดเก็บและกำจัดขยะทั่วไปออกจากขยะติดเชื้อ
- ๑๒.๒ อาคารที่พักขยะและกำจัดมูลฝอยเป็นอาคารมิดชิด สามารถป้องกันแมลงและสัตว์ได้มีการระบายอากาศที่ดีไม่มีกลิ่น รวมทั้งมีป้ายบอกรายละเอียด และมีการติดตั้งดวงโคมให้แสงสว่างบริเวณอาคารที่พักขยะ
- ๑๒.๓ อยู่ในตำแหน่งที่สามารถเคลื่อนย้ายขยะเข้า – ออกได้สะดวก รวมทั้งต้องไม่อยู่บริเวณที่ผู้คนมาติดต่อ หรือเดินผ่านไปมา อาจอยู่ภายในอาคารหรือเป็นอาคารแยกต่างหาก

- ๑๒.๔ ต้องมีการแบ่งบริเวณภายในเพื่อแยกประเภทของขยะพร้อมมีป้ายบอกชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดมลพิษในการนำเข้าและการขนย้ายขยะนั้น
- ๑๒.๕ มีระบบระบายน้ำ จากอาคารพักขยะมูลฝอยหรือบริเวณล้างทำความสะอาด ภาชนะใส่มูลฝอย ลงสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย
- ๑๒.๖ มีภาชนะรองรับที่มีฝาปิดมิดชิด ไม่รั่วซึม ทำด้วยวัสดุที่ทำความสะอาดง่าย

๑๓. ระบบแก๊สทางการแพทย์

- ๑๓.๑ กรณีจ่ายแก๊สทางการแพทย์ด้วยระบบถังเซ็น ต้องมีห้องเก็บถังแก๊สแยกเป็นสัดส่วนมิดชิดและปลอดภัย
- ๑๓.๒ มีถังเซ็นถึงแก๊สทางการแพทย์พร้อมสายรัดถังอยู่ ในสภาพดีและเพียงพอพร้อมใช้งาน
- ๑๓.๓ มีการทำเครื่องหมายบนถังเพื่อบอกชนิดของแก๊สที่บรรจุอยู่ ในตำแหน่งที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน
- ๑๓.๔ กรณีจ่ายแก๊สทางการแพทย์ด้วยระบบท่อ ต้องมีสถานที่หรือห้องรวมระบบ แก๊สเป็สัดส่วนมิดชิดไม่ปะปนกับกิจกรรมอื่น มีการระบายอากาศที่ดี และจ่าย แก๊สด้วยระบบอัตโนมัติ มีการจำกัดการเข้าถึงสถานที่หรือห้องรวม ระบบแก๊สทางการแพทย์ให้ปลอดภัยจากการรบกวนทั้งจากมนุษย์และสัตว์ โดยอนุญาตการ เข้าถึงเฉพาะเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเท่านั้น
- ๑๓.๕ ระบบท่อมีการติดตั้งอย่างเป็นระเบียบ มั่นคงยึดแน่นกับอาคาร แยกห่างไม่ปะปน กับระบบท่ออื่นและสายไฟฟ้า
- ๑๓.๖ มีเครื่องหมายที่จุดจ่ายแก๊สทุกจุดโดยระบุชนิดของแก๊สไว้อย่างชัดเจน
- ๑๓.๗ มีหัวจ่ายแก๊สชนิดต่าง ๆ ในห้องที่จำเป็นในจำนวนที่เหมาะสม อย่างน้อยดังนี้ หัวจ่ายออกซิเจน ๑ ชุด / ห้อง และหัวดูดสูญญากาศ ๑ ชุด / ห้อง
- ๑๓.๘ มีวาล์วส่วนบริเวณ (Zone Valve) และระบบเตือน (Line Alarm) ที่ได้มาตรฐาน ติดตั้งในตำแหน่งที่สามารถเห็นได้สะดวกไม่น้อยกว่า ๑ ชุดต่อหน่วยบริการ
- ๑๓.๙ มีการตรวจสอบการทำงานของอุปกรณ์ให้พร้อมใช้งาน อย่างสม่ำเสมอไม่น้อยกว่า ๒ ครั้ง / ปี
- ๑๓.๑๐ มีเอกสารหลักฐานการตรวจสอบ จากช่างผู้มีความชำนาญแสดงไว้อย่างชัดเจน

๑๔. ระบบระบายอากาศ / ปรับอากาศ

- ๑๔.๑ มีอากาศจากภายนอก เดิมเข้าสู่ห้องเพื่อให้ได้อัตราการถ่ายเทอากาศที่เหมาะสม โดยวิธีธรรมชาติหรือใช้กลอุปกรณ์
- ๑๔.๒ ห้องตรวจผู้ป่วยทั่วไปต้องมีแรงดันอากาศสูงกว่าบริเวณพักคอย โดยมีอากาศไหล สู่โถงพักคอยได้
- ๑๔.๓ โถงพักคอยต้องโล่งสบาย มีอากาศถ่ายเทได้ดีในปริมาณที่เหมาะสม ถ้ามีการ ปรับอากาศจะต้องมีระบบกรองอากาศที่มีประสิทธิภาพปานกลาง
- ๑๔.๔ มีการควบคุมทิศทางการเคลื่อนที่ของอากาศในบริเวณควบคุมความสะอาดโดยให้อากาศไหลจากบริเวณที่มีความสะอาดมากไปยังบริเวณที่มีความสะอาดน้อยกว่า
- ๑๔.๕ มีการรักษาระดับความชื้นไม่ให้เกิน ๗๐%Rh สำหรับบริเวณที่มีความเสี่ยงต่อการ เกิดเชื้อ โดยจัดให้มีแบบแสดงทิศทางการไหลของอากาศ และตารางการ ตรวจสอบจากผู้รับผิดชอบทุก ๆ ๑ เดือน

- ๑๔.๖ ห้องตรวจผู้ป่วยที่แสดงอาการโรคติดเชื้อทางอากาศ ต้องมีแรงดันอากาศภายในห้องเป็นลบ โดยนำอากาศภายนอกเข้ามาปริมาณไม่น้อยกว่า ๑๒ ACH (สำหรับอาคารใหม่) / ๖ ACH (สำหรับอาคารที่สร้างก่อนปี ๒๐๐๑) โดยมีการเคลื่อนที่ของอากาศจากแพทย์ไปสู่ผู้ป่วย และมีการดูดอากาศจากบริเวณผู้ป่วยมาบำบัดก่อนปล่อยสู่ภายนอกอาคารโดยปลอดภัย ถ้ามีการปรับอากาศต้องใช้เครื่องปรับอากาศชนิดพิเศษที่สามารถสร้างสภาวะอากาศที่เหมาะสมได้และอากาศมีความชื้นไม่เกิน ๖๐%Rh
- ๑๔.๗ มีการล้างทำความสะอาดกรองอากาศชนิดล้างได้ ทุก ๑ สัปดาห์ ส่วนคอยล์ทำความเย็น ถาดน้ำทิ้ง และแผงระบายความร้อนให้ล้างทำความสะอาดทุก ๖ เดือน เป็นอย่างน้อย
- ๑๔.๘ มีการตรวจสอบประสิทธิภาพการทำงานของกรองอากาศ และอุปกรณ์ปรับอากาศอย่างสม่ำเสมอทุก ๖ เดือนเป็นอย่างน้อย

การจัดการด้านความปลอดภัย

๑. มีมาตรการรักษาความปลอดภัย ทั้งของผู้ที่มารับบริการและเจ้าหน้าที่ภายในโรงพยาบาล
๒. มีระบบสื่อสารที่ดีที่ผู้มารับบริการและเจ้าหน้าที่ภายในโรงพยาบาลสามารถติดต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๓. มีแผนการบริหารจัดการ และป้องกันอุบัติเหตุต่างๆ โดยเฉพาะที่เกิดในพื้นที่เป็นประจำและจะต้องมีการซ้อมแผนเพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถช่วยเหลือผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๔. มีระบบพร้อมอุปกรณ์ป้องกันภัยและเตือนภัยที่เหมาะสม และอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา

การบำรุงรักษาอาคาร

๑. มีการตรวจสอบ บำรุงรักษาอาคารและอุปกรณ์ที่ใช้งานในระบบต่าง ๆ เป็นประจำโดยผู้ชำนาญการเฉพาะด้าน พร้อมทั้งจัดทำประวัติในการซ่อมบำรุงรักษารวมทั้งมีแผนการทำงานที่ชัดเจน
๒. มีการตรวจสอบการชำรุดสึกหรอของอาคารและอุปกรณ์ที่ใช้งานในระบบต่าง ๆ เป็นประจำโดยผู้ชำนาญการเฉพาะด้าน รวมทั้งมีแผนการทำงานที่ชัดเจน
๓. มีการตรวจสอบการวิบัติของโครงสร้างอาคารโดยวิศวกรโยธา
๔. มีการอบรมให้ความรู้ด้านการตรวจสอบสภาพทั่วไปของอาคารด้วยสายตาและบำรุงรักษาอาคารให้กับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง

บรรณานุกรม

๑. สำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. “แนวทางการพัฒนาระบบบริการทุติยภูมิและตติยภูมิ (ฉบับปรับปรุง)” พ.ศ. ๒๕๕๐
๒. คณะทำงานโครงการกำหนดและพัฒนามาตรฐานด้านอาคารสถานที่ ของสถานบริการสุขภาพ (๑๑ มาตรฐาน) พ.ศ. ๒๕๔๘ กองแบบแผน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.
“รายงาน การศึกษาโครงการกำหนดและพัฒนามาตรฐานด้านอาคารสถานที่ ของสถานบริการสุขภาพ (๑๑ มาตรฐาน)”
๓. คณะทำงานโครงการกำหนดมาตรฐานพื้นที่ใช้สอยของโรงพยาบาลชุมชน ขนาด ๑๕๐ เตียง. กองแบบแผน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.
“รายงาน การศึกษากำหนดมาตรฐานพื้นที่ใช้สอย โรงพยาบาลชุมชนขนาด ๑๕๐ เตียง” พ.ศ. ๒๕๔๙.
๔. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓.
๕. กฎกระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. ๒๕๔๘) “กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการ หรือทุพพลภาพและคนชรา”
๖. กฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๓๓(พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ เรื่อง “อาคารสูง และอาคารขนาดใหญ่พิเศษ”
๗. คณะกรรมการมาตรฐานระบบเครื่องกลในอาคาร, “ ข้อเสนอแนะเฉพาะกาลสำหรับการออกแบบ และติดตั้งระบบปรับอากาศ และระบายอากาศของสถานพยาบาล ”, สมาคมวิศวกรรมปรับอากาศแห่งประเทศไทย, ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๗